Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...най 1921 оной ...21-нээ гарана. | № 31 (18354). | 1990 оной февралиин 7, среда | Сэн 3 мүн.

1990 МАРТЫН 4 Соведүүдэй һунгалта

АРСАЛДААТА ХӨӨРЭЛДӨӨ ХЭЖЭ БИРАНАГҮЙБДИ

Һунгуулиин Прибайкалиин национально-территориальна 90-дэхи округһоо РСФСР-эй арадай депутадта кандидадуудай һунгагшадтаяа уулзалга Баргажанда болобо.

Тус округһоо РСФСР-эй арадай депутадта кандидадаар аяар 11 хүн дэбжүүлэгдэнхэй. Тэдэнэй долоониинь лэ энэ уулзалгада хабаадаа.

Һунгалтын урда тээхи тэмсэлдэ хэм орохон эдэ 11 хүнэй мартын 4-дэ хэнэйнь булижа гарахые уридшалан хэншье хэлэжэ шадахагүй. Хэр олон һунгагшадтай уулзаһанһаань, хүн бүхэнэйнь этигэмжэтэ нюурнуудайнь эдэбхитэй хүдэлмэриһөө олон юумэн дулдыдаха юм бэзэ. Тиигэбэшье эгээ мүнөө түлэг дундаа ябажа байһан тэмсэлэй үедэ алишье талаараа бусадаа ахижа ябаашадынь шалгаржа эхилээ гэхэ байнаб.

Уулзалгада хабаадаһан кандидат бүхэнэй һунгалтын урда тээхи платформо яһала һонирхолтой байгаа. Социально-экономическа, экологиин, үндэһэ яһатанай хоорондын асуудалнууд хэн хэнэйньшье сэдьхэлые зобооно гэжэ мэдэхээр. Тиихэдэ Россин парламент, хэды партитай байха тушаа асуудалнууд программа бүхэн соонь һуурияа олонхой. Энэ талаар үгэ хэлэгшэдэй һанамжа богонихоноор дурдабал, **В. Б. Саганов:**

— Хэрбээ би РСФСР-эй арадай депутадаар һунгагдашоо гэшэ һаа, хүндэтэ депутат, коммунист нэрэнүүдээ һанан, Россин Коммунис парти байгуулха тухай оролдохо байнаб.

А. С. Малофеев: Манай общество олон партийна системэтэй байха ёһотой.

С. Д. Печников: Россин эрхэтэдэй политическэ эрхэ, сүлөөгэй дүүрэнээр хангагдахын түлөө демократи хүгжөөхэ, олонһоо нюусагүй байха ёһо гуримуудай түлөө, олон партийн системын, үндэһэгүй элдэб хүнгэлэлтэнүүдые үгы хэхын түлөө, гансал РСФСР-тэ хабаатай хуулинуудай абтахын түлөө оролдохоб.

Эдэ долоон кандидадай хөөрэһэн программа соохи үшөө нэгэ онсо талань юун байгааб гэхэдэ, Россие бүхы талаарнь союзна республикын хэмжээндэ оруулан һэргээхэ гэжэ тэмдэглэһэн байна.

Уулзалгын ямараар үнгэрһэн тухай һанамжаяа хэлэхэ һанаатайб. Нэгэ талаһаа һунгагшад асууна, нүгөө талаһаа депутадта кандидат харюусана гээшэ ааб даа. Иигэжэ уулзалгануудые үнгэргэлгэ гуримшажа байна. Минии һанахада, тэдэнэрэй дурадхаһан программа гээшэ һайнаар зүбшэн хэлсэгдэхэ зэргэтэй байгаа. Тиигэхын орондо энэ тэрэ асуудал табяад лэ, харюу шагнаад лэ һууна гүбди даа. Хэзээ болбосоронги соёлой хэмжээндэ үгэ андалдажа һураха зон аабибди? Энэ талаар нэгэ жэшээ хэлэхэм. РСФСР-эй арадай депутадта кандидат, Социалис Ажалай Герой В. П. Парамоновой нэрээр ямаршье үндэһэгүй хадхуу үгэнүүд дуулдаа. Хурамхаанай леспромхозой партийна организациин секретарь нүхэр Парамонов ой модоной хюдагдажа байхада, гансаараа зэмэтэй бэшэ бшуу. Харин Василий Петрович залуу мододые абархын тулада нарихан зуруудаар самсаалнуудые гаргажа, модо унагааха арга эгээл түрүүлэн дурадхаа һэмнай. Ажабайдалай бага бэшэ дуршэлтэй, юу хээ ойлгохо болоһон хүнүүдэй арадай депутадта кандидадые үндэһэгүйгөөр гомдохоожо байхыень шагнахада, яһаа ябтайжа байхаар һэн. Тиимэһээ, РСФСР-эй арадай депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн хүнүүдэй нэрэ хүндые доройтуулхагүй, харин сэгнэхэ ёһотойбди.

А. КАПУСТИН,
манай штатнабэшэ корр.

ТҮНХЭН

Һунгуулиин Кабанскын территориальна 804-дэхи округһоо РСФСР-эй арадай депутадта кандидадууд — Тимлюйн асбоцементнэ зүйлнүүдэй заводой цехэй начальник Л. Г. Батаева, Сэлэнгын модоной баазын парткомой секретарь В. И. Воронин, Тимлюйн цементын заводой ахамад инженер Ф. И. Коробков, Буряадай эрдэмэй түбэй Ниитын эрдэмэй институдай директор В. Ц. Найдаков, Буряадай АССР-эй профсоюзуудай соведэй түрүүлэгшэ Н. А. Розанов, Ивалгын дасанай дид хамба-лама Э. Д. Цыбикжапов Түнхэн һууринда, мүн Хэрэн посёлогто һунгагшадтайгаа уулзаба. Тус округһоо дэбжүүлэгдэһэн депутадта бусад кандидадууд тус уулзалгада ерэжэ шадаагүй.

Һунгуулиин Кабанскын территориальна 804-дэхи округто һунгалта үнгэргэхэ окружной һунгуулиин комиссиин секретарь В. А. Петров уулзалгые нээгээд, РСФСР-эй арадай депутадта кандидадуудтай танилсуулба.

Удаань РСФСР-эй арадай депутадта кандидадууд өөр өөрынгөө һунгалтын урда тээхи программа тухай суглараг-шадта хөөрэжэ үгөө.

Арадай депутадта кандидадууд һунгагшадай олон тоото асуудалнуудта харюусаһан байна.

РСФСР-эй арадай депутадта кандидадууд мүнөө Ахын районой ажалшадтай уулзажа эхилбэ.

Б. ШАРАКШАНОГ

ХОРИ

Һунгуулиин территориальна Северн э 805-дахи округһоо РСФСР-эй арадай депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо В. К. Агапов, Х. Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй буряад драмын академическэ театрай актриса Д. Б. Сангажапова гэгшэд Хори тосхоной соёлой байшан соо һунгагшадтаяа уулзаба. Энэл округһоо РСФСР-эй арадай депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн «Бурятэнерго» нэгэдэлэй генеральна директор Г. О. Борисов тус уулзалгада хабаадаха ёһотой аад, албанай хэрэгээр һаатажа, ерэжэ шадаагүй. Гэбэшье тэрэнэй этигэмжэтэ нюур Д. Т. Арсаланов һунгагшадые Г. О. Борисовай намтартай, программатай танилсуулаа. Тиигээдшье Хори тосхоной зон тэрэниие һайн таниха юм. Юуб гэхэдэ, тэрэнэй эхэ, эсэгэ олон жэлдэ Хоридо ажаһууһан байгаа.

В. К. Агаповай, Д. Б. Сангажаповагай этигэмжэтэ нюурнууд П. И. Краснопеев, Красноруцкая гэгшэд д... та кандидадуудайнгаа ... тай сугларагшадые ба... нилсуулһан, тэдээн ту... ни халуун үгэнүүдые ... дуугаа үгэхыень һунг... урялһан байна.

Уулзалга дээрэ үгэ ... районой арадай эрдэм ... салай таһагые даагша ... Шойнжонов Хори тосхондо ... һурагшадай һураха һургуу... барюулха тухай захяа. Эн... захяа олон депутадуудта хэлэгдээ, теэд мүнөөшье болотор шиидхэгдэнэгүй. Һургуулиин байрын дуталдадагһаа боложо, үхибүүд хоёр халаанда һурана. Классууд соо һурагшад олон. Хүүгэдэй саадые даагша Н. П. Трунева хүүгэдэй эмхи зургаануудай дуталдадаг байһан тухай хэлээ. Тиихэдэ киносетиин директор Л. Н. Ермолаева хүүгэдэй кинотеатр бариха, түбэй ори ганса кинотеатр заһабарилха гээд захяа үгөө.

Энэ үдэшэ сугларагшадай олонхидой һанамжаар Д. Б. Сангажаповагай программа бодото дээрээ дүүргэгдэмээр, эли тодо байба.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ ПЛЕНУМ ТУХАЙ

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

...Центральна Комитедэй ээлжээтэ Пле...рэз 1990 оной февралиин 5-да эхилбэ. ...Пленумэй үзэмжэдэ табигдаһан бай...

...XXVIII съездэдэ КПСС-эй ЦК-гай Плат...ект тухай.

...ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. ...э асуудалаар Пленум дээрэ элидхэл...

...еспубликануудай Компартинуудай ЦК-...иин крайкомуудай, обкомуудай болон ...дай нэгэдэхи секретарьнар, КПСС-эй ...удай бүридэлдэ ородоггүй союзна рес...ай Верховно Соведүүдэй Президиумүү...эгшэнэр, Министрнүүдэй Соведүүдэй ...эр, партиин горкомуудай, райкомуудай ...хи секретарьнар, томо эхин партий...иинуудай парткомуудай секретарьнар, ...рствэнүүдэй, түбэй албан зургаануу...холбоонуудай ба эмхинүүдэй хүтэлбэ...лэмтэд, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй, ...мэдээсэл дэлгэрүүлэн тараадаг ...эй түлөөлэгшэд, ороной зарим нүүр...нуудай шахтёрнууд Пленумэй хүдэл...адана.

...Компартиин Киевскэ горкомой нэгэдэхи секретарь **А. И. Корниенко**, КПСС-эй Московско обкомой нэгэдэхи секретарь **В. К. Месяц**, Узбекистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **И. А. Каримов**, Арадай эрдэм һуралсалай талаар СССР-эй гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ **Г. А. Ягодин**, Ленинград хотын үйлэдбэриин «Ижорско завод» гэжэ нэгэдэлэй парткомой секретарь **Ю. П. Архипов**, КПСС-эй Московско горкомой нэгэдэхи секретарь **Ю. А. Прокофьев**, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо **Т. Г. Иванова**, Белоруссиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **Е. Е. Соколов**, Донецкэ областиин үйлэдбэриин «Артемуголь» нэгэдэлэй «Кочегарка» шахтын мастер-тэһэлэгшэ **К. Г. Фесенко**, Латвиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **Я. Я. Вагрис**, Барилгын ба архитектурын асуудалнуудай талаар СССР-эй Верховно Соведэй комитедэй түрүүлэгшэ **Б. Н. Ельцин**, КПСС-эй Хойто-Осетиин обкомой нэгэдэхи секретарь **А. С. Дзасохов**, Украиныи Компартиин Киевскэ обкомой нэгэдэхи секретарь **Г. И. Ревенко**, СССР-эй оборонно промышленностиин министр **Б. М. Белоусов**, СССР-һээ Польшын Республикада байдаг онсо ба бүрин эрхэтэ элшэн сайд **В. И. Бровиков**, Молдавиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **П. К. Лучинский**, КПСС-эй Ленинградска обкомой ба горкомой нэгэдэхи секретарь **Б. В. Гидаспов**, Украиныи ССР-эй Наукануудай академиин президент **Б. Е. Патон**, Саратовай электроагрегадай үйлэдбэриин нэгэдэлэй ахалагша мастер **В. А. Шабанов**, Азербайджанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **А. Н. Муталибов**, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ «Челябинска тракторна завод» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй парткомой секретарь **В. М. Платонов**, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Н. И. Рыжков**, Москвагай гүрэнэй М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ университедэй парткомой секретарь **И. Н. Мельников**, КПСС-эй Ивановска обкомой нэгэдэхи секретарь **М. А. Князюк**, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо **А. Г. Ковалёв**, СССР-эй соёлой министр **Н. Н. Губенко**, Куйбышевска областиин «Прогресс» заводой парткомой секретарь **В. В. Козленков** гэгшэд элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаба.

Пленумэй материалнууд гүйсэд дүүрэнээр «Правда» газетэдэ толилогдохо, олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг бусад хэрэгсэлнүүдтэ хураангыгаар үгтэхэ.

Партиин XXVIII съездэдэ КПСС-эй ЦК-гай Платформын проектые заһаха, зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаар Пленумэй тогтоолые бэлдэхэ талаар редакционно комисси Пленум дээрэ байгуулагдаа.

КПСС-эй ЦК-гай Пленум хүдэлмэрээ февралиин 6-да үргэлжэлүүлбэ.

...XXVIII СЪЕЗДДЭ КПСС-эй ЦК-гай ПЛАТФОРМЫН ПРОЕКТЫЕ ЗАҺАХА ТАЛААР РЕДАКЦИОННО КОМИССИИН ЗАСЕДАНИ ТУХАЙ

...онно комиссиин түрүүшын заседани М. С. Горбачевой түрүүлэлгэ доро февралиин 5-да болобо.

Жэлэй туршада үнеэн бүриһөө ...500 килограмм һү һаахын түлөө

...АМТЫН ХҮСЭН ХЭРЭГТЭЙ

...11 килограмм тэжээлэй единицын хэмжээнэй — орсоһото силос, сенаж, һолоомо, талха тэряа холижо зэһээһэн бурдууг гэхэ мэтэ тэжээл эдюулэгдэнэ. Иимэ тэжээл эдижэ байһан үнеэд үдэрэй 7—8 килограмм һү лаб үгэхэ ёһотой байгаа. Харин мүнөө эндэхи үнеэн бүриһөө үдэрэй оройдоо 5,0—5,5 килограмм һүн абтана.

Эндэ тохёолдоһон байдал тухай совхозой зарим хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдтэй хөөрэлдэбэбди.

Ажахын ахамад ветврач С. В. Гадьянов иигэжэ хэлэнэ:

— Минии һанахада, бодото һайнаар хүдэлхэ, ажал хэрэгээ һайжаруулха үнэхөөр эрмэлзэлтэй, шадабаритай хүнүүдые эндэ оложо табяагүйдэ юумэн бүтэхэеэ болёо. Ажалай эрхэ байдалай бирагүйшэг, олохо олзын муушаг дээрэһээнь хүнүүд үнэн зүрхэнһөө оролдожо хүдэлнэгүй. Зариман ажалдаа ехэл хайхарамжа, ханалгагүйгөөр хандана.

Нэгэ иимэ жэшээ дурдая. Нёдондо энэ фермэдэ үнеэн бүриһөө 91 тугал абтаһан юм. Үнеэдэй олоороо тугаллахадал һүн ехэ һаагдадаг гүб даа. Теэд зарим залуу һаалишадай үнеэдэйнгээ һая түрэһэн үедэ тэрэнээ оролдожо һайнаар эдеэлүүлээ, һаагаагүй дээрэһээнь һү шэмэнь өөдтэй дээшэлээгүй бшуу. Һая туталлаһан үнеэдые үдэрэй 3—4 һаахын орондо заримдаа нэгэшье дахин һаангүй үнжэдэг хүнүүд бии байгаа.

Үнеэдэй түрэмсөөр тугалыень илгажа, ондоо хүндэ дэалгадаг, тусгаар харууһалгаада табидаг гуримтай ха юм даа. Харин энэ фермэдэ нарай тугалнуудынь хэдэн хоногто һаалишадай харууһанда байлгададаг һэн. Тиимэһээ һаалишад үнеэдээ һайнаар һааха сүлөөгүй, нарай тугалнуудые эдеэлүүлжэ, һэмшэдаг байгаа гээшэ.

Совхозой зоотехник Ц. Ц. Будаев энээн тухай иимэ һанамжа хэлэнэ:

— Ашаг шэмэ багатай, хүгшэрһэн үнеэдэй һүрэг соо олон байхадань һүн өөдтэй ехэ һаагданагүй ха юм. Нёдондо оройдоол 27 муу үнеэд гунжадаар һэлгэгдээ һэн. Адагынь 50—60 үнеэдые һэлгэхэ хэрэгтэй байгаа. Теэд тиимэ гунжад манда үгы. Сугтаа байһан «50 лет Октября» совхозһоо һалахадамнай эмэ хашараг, гунжадай гүүртэнүүд тэрэ ажахыда орошоо. Сашадаа өөһэдын һайн гунжадые илгажа абаха, ондоо тээһээ һайн үүлтэрэй эмэ буруу, хашарагуудые худалдажа абаха байнабди.

Энэ хэлээшэдэнь ажахын партбюрогой секретарь Д. Д. Дымшеев иигэжэ нэмэнэ:

— Нэн түрүүн тус коллективые һайн кадрнуудаар бэхижүүлхэ арга бэдэржэ байнабди. Даб дээрэ эдэбхитэй коммунист Г. И. Игнатьевае тэндэ һаалишанаар хүдэлхыень эльгээгээбди.

Тэрэ мүнөө шэнэ түрэһэн гунжадые абаад, бүхы нарин заабаряар эдеэлүүлжэ, харууһалжа һаана. Тэдэнэйнь һү шэмэшье хараа байса дээшэлжэ захалаа.

Ямаршье коллективэй ажалай үрэ дүнгүүд тэндэ хүдэлдэг хүнүүдэй хэжэ байһан юумэндээ хэр зэргэ харюусалгатайгаар хандаһанһаа сэхэ дулдыдадаг гээшэ. Эдэ бүгэдые хараада абажа, тэндэ фермые даагшаар урагшаа һанаатай залуу мэргэжэлтэ Б. Д. Сангадиевые, техник-урэжүүлэгшээр Б. Д. Махабалаевые томилообди. Гадна илангаяа үбэлжэлгын үедэ һү һаалиие дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлые шангадхаха зорилготойгоор социалис мүрысөөнэй шэнэ гурим зохёогдоо. Жэшээнь, үбэлэй һаранuудта ехэ һү һаахаар абаһан уялгануудаа дүүргээд байгаа һаа, коллектив 1000 түхэригөөр, миил түсэбөө дүүргээ һаа — 800 түхэригөөр шагнагдаха юм.

Малай харууһа, тэжээлые һайн болгохо, байра байдалыень һайжаруулха, илангаяа һаалишад, малшадай һуудал байдалда ходо анхарал хандуулжа байха гээшэ баһал айхабтар шухала гэжэ ойлгонобди, — гэжэ тэрэ хэлээ.

Тобшолон хэлэбэл, гээгдэнги фермые урагшань татаха, үрэ дүнгүүдыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ хамтаараа оролдохо, энээндэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ болоогдоно бшуу.

Эдэ хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй хэлэһэнһээ тобшолходо, совхозой дирекци, партийна организаци тус фермэдэ тохёолдоһон байдалые гүйсэд ойлгожо, энээндэ һанаата боложо байһаниинь мэдэхээр. Үнэхөөреэл, хамтын хүсөөр, үдэр бүриин анхарал оролдолгоор энэ фермые гээгдэлһээ гаргаха арга бии гэжэ этигэгдэнэ.

Д. ЖУРМИТОВА,
«Хэжэнгын гол» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

1960 гаран ондо Мухар-Шэбэрэй районой Никольско тосхондо бэеэр томо, хүхюу зугаатай, даруу номгон зантай, ута буурал сагаан һахалтай Социалис Ажалай Герой Трифон Дементьевич Брылев гэжэ үбгэжөөл ажаһуудаг байгаа. Тиихэ үедэ гэртээ ороходоо жаахан басаганай гүйжэ ябаһыень һананаб.

Ирина Трифоновна долоодохи класс дүүргээд, 16 наһатайһаа һаалишанаар хүдэлжэ эхилһэн намтартай. Тэрэ зангаар эсэгэдээ тон адли, хүхюу зугаатай, хүндэмүүшэ, ажалдаа нэтэрүү, урагшаа һанаатай хүн юм. Мэдээжэ һаалишан 1983 ондо даажа абаһан хара-эрээн үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 4500 килограмм һү һаажа, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздоо хоёрдохи һуури эзэлхэдээ, республика доторoo суурхаһан байха. Үнгэрэгшэ жэлдэ Ирина Трифоновна Брылева даажа абаһан үнеэн бүриһөө 5002 килограмм һү һаагаад, бүлэг үнеэдэйнгөө толгой бүриһөө тугал абаа. Байгша ондо суута һаалишан үнеэн бүриһөө 6000 килограмм һү һааха хүсэлтэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. Т. Брылева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЛЕНИН ОЛОНДО МЭДЭЭСЭЛГЭ ТУХАЙ

Олондо мэдээсэлгэ. Мүнөө эдэ үгэнүүд дэлхэйн бүхы шахуу хэлэнүүд дээрэ соностоно. Нюултагүйгөөр олондо мэдээсэнгүй, демократиие үргэдхэнгүй, үгэ хүүрээ ажал хэрэгүүдээрээ бэелүүлэнгүй, манай ажабайдалай бүхы талые хубилган шэнэдхэжэ шадахагүй байнабди.

«В. И. Ленин олондо мэдээсэлгэ тухай» гэһэн суглуулбари хэблэгдэн гараба. Совет гүрэнэй үндэһэ һууриие табигшын хэлэһэн үгэнүүд орёо хүшэр зорилгонуудые шиидхэлгэдэ ямаршье нюуса бэшээр, залан сэхээр хандалгын гэршэ жэшээ болоно. Мүнөө олондо мэдээсэлгэдэ хандаса ори ганса, ленинскэ байха ёһотой гэжэ КПСС-эй XXVII съезд дээрэ тэмдэглэгдээ һэн. Хододоо, ямаршье ушар байдалда коммунистнуудта үнэн сэхэ байлга хэрэгтэй.

Коммунистнуудай партиин ажабайдалда, ажал ябуулгада, ниитын ажабайдалда, илангаяа революционно хүшэр бэрхэшээлнүүдэй оршон байдалда, обществын орёо хүшэр байдалһаа тон шэнэ байдалда оро хо шатада олониитэдэ мэдээсэлгын удхые, гол зорилгонуудые ойлгохо арга олгоһон В. И. Ленинэй сэгнэлтэнүүд, тобшололнууд, дурадхалнууд суглуулбариин маериалнууд соо оруулагданхай.

Политиздат энэ суглуулбариие хэблэбэ.

(ТАСС).

ТАБАДАХИЯА ГАЗААШАА ГАРАБА

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). Александр Викторенко, Александр Серебров замбуулинай эрдэм-шэнжэлэлгын «Мир» комплекс дээрэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

Ниидэлгын программатай зохилдуулан, тэдэнэр комплекс сооһоо газаашаа замбуулинай дайда руу табадахяа гаража, космонавтын амяараа замбуулинай дайда соогуур нишэ тиишээ ябахын тула тодхогдон табигдаһан түхеэрэлгэнүүдые, мүн үүдэнэй ба «Квант-2» гэжэ тусхай модульдо оролгын түхеэрэлгэнүүдые замбуулинай дайда соо туршалгаяа түгэсхэһэн байгаа.

Москвагай сагаар 09 час 08 минутада экипаж газаашаа гараба. Февралиин 5-да түхеэрэлгые туршаха программые Александр Викторенко бэелүүлһэн байгаа. Замбуулинай комплексһоо 45 метр холодожо, ажал ябуулха хэрэг энэ программада оруулагдаһан байгаа. Экипажай командир космонавтын нишэ тиишээ ябаха түхеэрэлгые ашаглалгын шэнжэ шанарнуудые экипажай командир үндэрөөр сэгнэбэ.

Замбуулинай дайда соогуур нишэ тиишээ ябаха үедөө экипажай командир комплекс шадар радиациин хэр зэргэ байһые шэнжэлхэ туршалтануудые бэелүүлээ. Иимэ зорилготойгоор түхеэрэлгын урда хубида бишыхан автомат спектрометр тодхогдон табигдаһан байгаа.

Түсэбөөр хараалагдаһан хүдэлмэреэ түгэсхэһэнэйгоо һүүлээр экипаж станци руугаа бусажа оробо. Александр Викторенко болон Александр Серебров газаашаа гараад, 3 час 45 минута соо хүдэлмэрилээ.

Табадахи гол экспедициин экипаж газаашаа гаража, замбуулинай дайда соо бэелүүлхэ хүдэлмэриингөө программые сум дүүргээ. Шэнэ түхэлэй скафандрнууд амжалтатайгаар туршалга гараба. Эдэ бүгэдэ Газар шадарай замбуулинай замда эрдэм ухаанай ба арадай ажахын зорилготой жолоодогдодог түхеэрэлгэнүүдые замбуулинай дайдада байгуулха үргэн арга боломжонуудые нээбэ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

КОММУНИСТЫН НЭРЭ ХҮНДЭ

АЖАЛААРАА БАТАДХАХА

Бүхэсоюзна XIX партийна конференциин ба КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, хубилган шэнэдхэлгын үе сагай эрилтэнүүдые бэелүүлхэ, демократие үргэдхэхэ, экономическа шэнэ гуримуудые нэбтэрүүлхэ талаар манай райондо бага бэшэ оролдолго гаргагдана. Тиихэ замдаа бүхы дутуу дундануудые усадхахаар эрмэлзэнэ. Энэ хэрэгтэ коммунистнууд эрхим жэшээ харуулха ёһотой ааб даа.

Совет общестын хүгжэлтын энэ шатада партиин гэшүүд өөрынгөө түрүү үүргые һайнаар дүүргэжэ, үгтэһэн даабаринуудые жэншэдүү бүтээхэ, коммунистын арюун сэбэр, үнэн сэхэ нэрые дээрэ үргэн ябаха болоно бшуу.

Нёдондо жэлэй май һарада КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна хиналтын комитедэй заседани дээрэ «Партиин гэшүүдэй арюун сэбэр, үнэн сэхэ шэнжэ шанарые батадхаха талаар Буряадай АССР-эй партийна эхин организацинуудай ба парткомуудай хүдэлмэриин дутагдалнууд тухай» асуудал харагдаа бэлэй. Тэндэ бэлэһон шүүмжэлэлгэ хөөрэлдөөнэй үедэ Хориин районой партийна организаци тухай горитойгоор хэлэгдэһэн байха юм.

Удаань сентябрь һарада энэ асуудал партиин районой пленум дээрэ табигдажа, олоной хабаадалгатайгаар шүүмжэлэлгүүр хэлсэгдэһэн байна. Тэрэ гэһээр жэлһээ үлүү саг үнгэрбэ. Энэ хугасаа соо манай районой партийна организаци пленум дээрэ заагдаһан дутуу дундануудые усадхаха талаар таарамжатай хэмжээнүүдые бэелүүлжэ байнхай.

Партийна организацинуудай үүргэ ба харюусалгые дээшэлүүлгэ хадаа коммунистнуудай эдэбхи үсхэлһээ, тэдэнэй түрүү зэргэдэ ябаха үүргэеэ али зэргээр дүүргэжэ байһанһаа бага бэшээр дулдыдана гэжэ ааб даа.

Партийна зэргэнүүдэй ургалтые түргэдхэжэ огто болохогүйн ойлгосотой. Тиимэһээ КПСС-эй гэшүүндэ абтаха хүнүүдтэ шанга эрилтэ табигдаха ёһотой. Намда энэ хүнүүдые олон талаһаа тэрэниие хаража, үзөөд, шалгажа арга боломжо байгуулагдаха.

Манай район дотор КПСС-эй гэшүүндэ абтаха хүнүүдые партиин зэргэдэ абахадаа, хамтын үргэн суглаанай хүнүүдые үнгэргэлгэ болонхойб. Суглаа хүдэлдэг нэхэдынь суглаанда хабаадалсажа, һанамжа дурадхахынь, ямар дутуу дундануудтай байһаниинь харагдаа.

Гэбэшье партиин зэргэдэ абтаһан зарим коммунистын нэрэ зэргые унагаһан хүнүүд дайралдадаг юм гэжэ хэрэмтэй. Тиимэ хүнүүдтэй ойлгуулхамжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулагдаһаншье, элдэб хэһээлтэ тохоогдоно, зарим ушарта КПСС-эй гэшүүнһээшье гаргаха хэрэг гарана гээшэ. Коммунистын нэрэ хүндые гутааһан ябадал гаргаһанайнгаа, партийна Уставай эрилтэнүүдые эбдэһэнэйнгээ түлөө энэ жэлэй арбан һарын хугасаа соо 10 коммунист, партиин гэшүүндэ 3 кандидат КПСС-эй зэргэһээ гаргуулагдаа. Тиихэдэ байгша оной хугасаа соо партийна организацитаяа холбоо барисаагаа алдажа, Уставаар хараалагдаһан эрилтэнүүдые эбдэһэн 5 хүн партиһаа гаргагдаһан байха юм.

Жэшээнь, Хандагайн леспромхозой электрик С. Н. Синютенко партийна суглаануудта ябахаяа болижо, гэшүүнэй түлбэришье үгэхэеэ арсаһанайнгаа түлөө партиин зэргэһээ гаргагдаба. Зүгөөр харгы заһабарилгын участогай тракторист, КПСС-эй гэшүүндэ кандидат В. А. Пешин хадаа «Партиин зэргэдэ дэмы орооб. Намда энэ хадаа юушье үгэхэгүй байна. Тиимэһээ намайе гаргахыетнай гуйнаб» гэһэн мэдүүлгэ партийна организациингаа суглаанда бариа. Иимэ удхатай мэдүүлгэ бэшэжэ байһан хүниие партида хэншье абахагүй. Энэ жэшээ хадаа районой харгы заһабарилгын участогай партийна организаци өөрынгөө зэргэнүүдтэ хүнүүдые шэлэн абаха хэрэгтэ эрилтэ багатайгаар хандадаг байна гэжэ үшөө дахин гэршэлнэ ха юм.

«Георгиевский» совхозой ахамад ветеринарна врач Н. Г. Бадмаев ажалһаа гаража, Хориин районһоо ондоо тээшэ зөөжэ ошоходоо, партийна бүридэлһөө саг соогоо гараагүй. Табан һараһаа үлүү сагай хугасаа соо гэшүүнэй түлбэри хаанашье оруулаагүй, оруулхашье гэжэ оролдоогүй. Тиин партийна эхин организацитаяа холбоогүй болоһон байна. Иимэ ябадалайнгаа түлөө тэрэ партиин зэргэһээ гаргагдаа.

Хориин хүдэлмэришэдые хангалгын таһагай ашаанай автомашинын жолоошон П. Н. Бабинцев үнгэрэгшэ жэлэй август һараһаа партийна суглаануудта ябахаяа болиһон байна. Удаань январь һараһаа гэшүүнэй түлбэриишье түлэхэеэ болёо һэн. Тэрэнэй энэ уршагта ябадалые харахадаа, Анаагай ой модоной участогай партийна эхин организаци суглаа татажа, өөһэдынгөө зэргэнүүдһээ тэрэниие гаргаа. Суглаанай шиидхэбэрие партиин райкомой бюро баталаа һэн. Нэгэтэ бэшэ архи уугаад, ажалай гурим журам эбдэһэнэйнгээ удаа Хүлэй совхозой ухэршэн Я. П. Ейзайтис, Үдын совхозой модошо дархан Дарибазарон, Хасууртын совхозой диспетчер-тоо бүридхэгшэ Вахрушев гэгшэд партиһаа мүн лэ гаргуулһан байна.

Гадна Хориин совхозой механизатор С. Ц. Будаев гэгшэ гэшүүндэ кандидадаар абтаад ябаха үедөө өөрыгөө һайн талаһаа харуулжа шадаагүй. Тиимэһээ партиин зэргэдэ абтаагүй.

Ехээр архидаад ябатараа милициин хүдэлмэрилэгшэдтэ балшыса баригдаһан «Георгиевский» совхозой отделениие эрхилэгшэ Ш. Б. Нагмитов, тракторист А. М. Чимитов «Бурятмелиорация» нэгэдэлэй нүүдэл - оньһожоруулагдамал колонныи экскаваторщик А. В. Холмогоров, Дээдэ-Тайлсын совхозой хонишон С. П. Надкреничный, милициин хүдэлмэрилэгшэ Ш. Д. Хашитов гэгшэд партиин райкомой бюродо уригдажа, бүридэлэй карточкануудтаа бэшэгдэхэ донгодолгонуудта хүртэһэн байна.

КПСС-эй XXVII съездын материалнууд дотор партиин гэшүүнэй арюун сэбэр, үнэн сэхэ шэнжэ шанарые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ гол анхарал хандуулагданхай. Тиимэһээ КПСС-эй райкомой дэргэдэхи партийна комиссиин гэшүүд өөрынгөө хүдэлмэрие ябуулхадаа, коммунистнуудай нэрэ хүндэеэ сэбэрээр абажа, энэ сагай шанга эрилтэнүүдтэ хүрэмөөр ябахыень оролдоно. Энэ талаар хэжэ байһан, саашадаашье хэхэ, эмхидхэхэ хэрэгнай тон ехэ.

В. АБИДУЕВ,
КПСС-эй Хориин райкомой партийна комиссиин түрүүлэгшэ.

ҺУНГАЛТАДА БЭЛЭДХЭЛ ХАРАГДАБА

КПСС-эй Зэдын райкомой бюрогой ээлжээтэ заседани болобо. Нэн түрүүн партида шэнэ гэшүүдые абаха асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Районой түбэй аптекые даагша Г. В. Лалетина, Оёорой библиотекын библиотекарь В. Ж. Урбанаева гэгшэд партида абтаа.

Удаань РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй болон нютагай Соведүүдэй арадай депутадуудые һунгаха һунгалтада бэлдэхэ үедэ эмхидхэлэй болон ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха талаар «Октябрьский» совхозой парткомой, Дэрэстэйн сельскэ Соведэй гүйсэдкомой тоосоонуудые партиин райкомой бюро шагнаа. Партком болон гүйсэдком тусхай табигдаһан түсэбэй ёһоор энэ үе соо бага бэшэ хүдэлмэри ябуулжа байна гэжэ бюрогой абаһан тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ. Түб һууринуудта агитационно-пропагандистска түбүүд нээгдэнхэй. Тиихэдэ бэлэдхэлэй энэ үе соо хүдэлмэри ябуулха эгээн эдэбхитэдэй 35 хүнһөө бүридэһэн агитколлективүүд байгуулагдаад, һайнаар хүдэлжэ байна. Арадай депутадуудта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн хүнүүдтэй уулзалганууд эмхитэйгээр, олон хүнүүдэй хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэнэ. Һунгагшадай клуб, һунгуулиин участогууд шэмэглэгдэн гоёогдонхой. Тиихэдэ арадай депутадуудта кандидадууд болон тэдэнэй этигэмжэтэ нюурнуудтай семинар-уулзалга үнгэргэгдөө.

Совхозой партком, сельсоведэй гүйсэдком хүн зониие хангадаг эмхи зургаануудай хүдэлмэри һайжаруулха, ажалшадай эдэбхи бадаруулха талаар ехэ оролдолго гаргана гэжэ тэмдэглэгдээ.

Тэрэшэлэн бюро дээрэ Илалтын 45 жэлэй, В. И. Ленинэй түрэһөөр 120 жэлэй ойдо бэлдэхэ талаар хэмжээ ябуулганууд ...гдэжэ баталагдаа. Мүн партийна зэргэнүүдэй шанар һайжаруулха, партийна журам бэхижүүлхэ, эхин организацинуу...айшалхы үүргэ дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд хараалагдажа ...гдаба.

...оной ажалшадай үнгэрһэн жэлэй социалис мүрысөөнэй ...д согсологдоо.

В. ОЧИРОВ,
КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

НҮХЭДТӨӨ ХҮНДЭТЭЙ

«Бурятферммаш» нэгэдэлэй хүдэлмэришэн А. П. Кулиев ажалай һайн амжалтануудые түйладагаараа суутай болонхой. Түргэн саг соо ехэ ажал хэдэг, хододоо үүсхэл оролдолго гаргажа ябадаг хадань нүхэдынь тэрэниие хүндэлдэг, түрүү хүдэлмэришэнһөө жэшээ абадаг байна. Тэрэ үдэрэйнгөө даабарие 115—120 процент дүүргэдэг юм. Мүнөө А. П. Кулиев тэжээл жэжэдхэн бутаргадаг ИРТ-80 түхеэрэлгэ хабсаргана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. П. Кулиев.

В. ГАРМАЕВАЙ фототекст.

КОММУНИСТ ТУХАЙ хөөрөөн

НАҺАНАЙНЬ ХЭРЭГ

Түнхэнэй районой «Саяны» совхозой Охор-Шэбэрэй отделенидэ Лопсон-Нима Дамбиевич Гыргеновэй гэр бүлэ ажаһуудаг гээшэ. Тэрэ гэрэй эзэниие Жэмһэг нютагта ехэ, багагүй һайнаар танидаг, хүндэлдэг юм.

Лопсон-Нима багаһаа ажалда ехэ дуратай элдэб трактор, машинын детальнуудые хэрэглэжэ, өөрөө элдэб түхеэрэлгэнүүдые бүтээжэ, үетэн нүхэдөө ехээр баясуулдаг байһан юм. Мүн багаһа хүнгэн сагааниие консервын банк соо хайлуулжа, янза бүриин халбагануудые, элдэбын нааданхайнуудые шудхадаг һэн. Долоодохи класста һуража байхадаа, тэрэл хүнгэн сагаанаараа медальнуудые шудхажа зүүгээд, сценэ дээрэ гаража, дайнда эрэлхэг зориг гаргаһан танкистын роль наадахадань, зүжэг харагшад ехэл һайшаадаг һэн. Зундаа морин косилкаар үбһэ сабшахадаа, үдэрынь моридоо амаруулха үедөө, звеногой гэшүүдэй хажуурнуудые дабтажа, һайшаалда хүртэдэг байгаа.

Л-Н. Гыргенов 1942 ондо Жэмһэгэй долоон жэлэй һургуули дүүргээд, түрэл «Путь Ленина» колхоздоо хүдэлжэ эхилээ. Тэрэ морин косилкануудые, тармуурнуудые заһабаридаг, модон борнойнуудай шүдэнүүдые хэдэг һэн. Үбэлдөө улаан зүһэтэй сараа шаргада хүллэжэ, ой гаража түлеэ отолжо, ажахынгаа малай фермэдэ, контородо, клубта асардаг байгаа. Иигэжэ багаһаа хойшо ажалай амта таниһан юм.

1943 ондо тэрэ хүбүүн «ЧТЗ—60» гэһэн түхэлэй гэнжэтэ тракторта прицепщик болоо. Хүсэтэй тракторые үнинэй механизатор Сосор Сыренов жолоододог байһан юм. Прицепщик ябаха зуураа Лопсон-Нима оньһото техникые яһала һайнаар шудалжа, бүхы техническэ харууһыень гансаараа хэдэг болоһон юм. Тэрэ үедэ МТС-эй ахалагша инженер ябаһан Д. Н. Бандеев залуу хүбүүе адаглажа, ёһотой механик байна гэһэн сэгнэлтэ үгөө бэлэй.

— Лопсон-Нима трактористын ямар нэгэ шалтагаанаар ажалдаа гараагүй байхада, хүсэтэй «хүлэгөө» жолоодожо, үдэрэй даабари дүүргэдэг байгаа. Тиихэдээ агротехническэ заабари зүбөөр сахижа, жаахашье тала зай бураздаагай хоорондуур үлөөдэггүй һэн. Тэрэшэлэн хахалагдаһан газарайнь алишье таладань шалгажа үзэхэдэ, хэм соогоо байдаг һэн,— гэжэ тэрэ үедэ тракторна бригадын бригадир ябаһан Шагжа Батоpов хэлэгшэ бэлэй.

Лопсон-Нима тиигэжэ механизаторай ажалтай гүнзэгыгөөр танилсажа, заатагүй трактор агтын жолоошон болохо гэжэ шиидэээд, тэрэнээ бэелүүлһээр аяар дүшэн табан жэл болонхой.

Л-Н. Д. Гыргенов Хэрэнэй МТС-эй захиралтаар 1945 ондо трактор агтын жолоошон болоходоо, ямар ехээр баярлаа гээшэ һэм. Мөөртэй трактор тушаажа абаад, тэрэнээ шанар һайнтайгаар заһажа, хоёр жэлһээ үлүү хүдэлжэ, түрүүшүүлэй нэгэн болоо бэлэй. Энээниие колхозой, МТС-эй олон Хүндэлэлэй грамотанууд гэршэлнэ.

Лопсон-Нима арбан найман наһаяа гүйсэжэ, сэрэгэй албанда абтамсаараа танкист болоо, хоёрдохи жэлдээ нэгэдэхи классай механик-жолоошон гэһэн үнэмшэлгэ абаа. Танкист-инструкторай уялга дүүргэжэ, олон залуу сэрэгшэдые танкист болгоо. Сэрэгэй албанһаа гэртээ бусажа ерээд Л-Н. Гыргенов недели хүрэхэгүй амараад, «ДТ—54» түхэлэй гэнжэтэ трактор тушаажа абаад, шэнэ газар элдүүрилгэдэ шуумайн ороо бэлэй.

Лопсон-Нима гансашье трактор жолоодоо бэшэ, харин комбайнуудай бии болоходо, тэдэниие баһал һайнаар жолоодожо, алтан шаргал таряа адхаруулһан байха. Эрхим механизаторай үндэр бүтээсэтэй ажал гүрэнэй зүгһөө үндэрөөр сэгнэгдэжэ, коммунист Гыргенов Ленинэй орденоор шагнагдаа һэн.

Харин 1971 ондо нютагайнь зон тэрэниие бригадираар һунгаһан байна. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригада жэл бүри муу бэшэ ургаса хуряадаг байгаа. Механизатораар аяар 45 жэл соо хүдэлхэ үедөө хэды олон залуу хүбүүдые дүй дүршэлдөө һургаа гээшэб? Тэдэнэй зариман эрхим ажалайнгаа түлөө өөһэдөө мүнөө орден, медальнуудые зүүнхэй.

Лопсон-Нима Дамбиевич Леля Лопсоновна хоёр арбан ухибүүдые үргэжэ, хүл дээрэнь гаргаа. Тэдэнэй олон үхибүүдынь нютагтаа үлэнхэй. Л-Н. Д. Гыргеновэй гэрһээ үглөө бүхэндэ зургаан механизатор гаража ошодог.

Гэрэй эзэн үнгэрһэн жэлдэ наһанайнгаа амаралтада гараа. Гэбэшье миин һуудаггүй. Энэ зундаа Д. Л. Эрдынеевэй звеногой трактор жолоодожо, үбһэ хуряалсаа. Сабшалангай гектар бүриһөө 23,6 центнер һайн шанартай үбһэн хуряагдаа...

Б. БИРБАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

РСФСР: ЖЭЛЭЙ ДҮНГҮҮД

Россин Федерацида үнгэрһэн жэлдэ экономикые социальна шэглэлтэй болгохо, бүридэлыень хубилган шэнэдхэхэ, финансын байдалые гуримшуулан һайжаруулха талаар бүлэг хэмжээнүүд бэелүүлэгдээ гэжэ РСФСР-эй 1989 оной социально-экономическа хүгжэлтэ тухай республикын Госкомстадай мэдээсэл соо хэлэгдэнэ. Хэрэглэмжэдэ ба үйлэдбэриин бэшэ барилгада хэрэглэгдэдэг национальна доходой нөөсэнүүдэй хубинь 1988 ондо 80 процент байгаа һаа, 81 процент болоо. Хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэ булюу түргэнөөр дээшэлээ. Розничнэ эд бараанай эрьесын ба түлбэритэй хангалгын хэмжээнүүд ехэ болоһон байна. Хүн зоной һуудал байдалые һайжаруулха талаар хараалагдаһан хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдээ. Ажахы эрхилхэ шэнэ түхэл янзанууд ашаглан хэрэглэгдээ.

Ниитэ национальна продукт (үнэ сэнгүүдэй бодото дээрээ хубилалгын нүлөөе хараада абангүй) 3 процент, үйлэдбэрилэгдэһэн национальна доход 2,3 процент нэмэһэн байна. Ниитын ажалай бүтээсэ 2,2 процент ургаа. Энээнэй үндэһэ һуури дээрэ национальна доходой ургалтын 96 процент хангагдаа.

Гэхэтэй хамта республикада экономическа байдал хүшэр хүндэ байһаар. Экономико хүгжөөхэ талаар эршэ түйлагдаагүй. Эд хэрэглэгшэдэй дэлгүүрэй болон хүн зоной мүнгэн олзо доходой хоорондохи тэнсүүри бүри ехээр алдагдаа. Барилга, транспорт дээрэхи хэрэг байдал муудаа. Эзэн буса, зөөриеэ һабагүйгөөр гаргашалдаг ажалай ба гүрэнэй журам эбдэдэг байһанай эсэстэ гээлтэ хоролтонууд бага болоногүй.

РСФСР-эй 1989 оной Гүрэнэй бюджет олзо доходой талаар дүүргэгдээ. Эрьесэһээ 57,1 миллиард түхэригэй (түсэб—102,7 процент) налог. гүрэнэй предприятинууд болон эмхи зургаануудай ашаг олзоһоо (доходһоо) 24,3 миллиард түхэриг (түсэб—101,5 процент) түлбэри бюджедтэ оруулагдаа. Ашаг олзын талаар жэлэй түсэб 11 миллиард түхэригөөр үлүүлэн дүүргэгдээ.

Хүн зоной мүнгэн олзо доходой болон эд бараа үйлэдбэрилгын, мүн хангалгын хоорондохи тэнсүүриин алдагдаһанһаа, хангагдаагүй эрилтэ хэрэглэмжэнүүдэй хэмжээнэй 95 миллиард түхэриг хүрэтэр дээшэлһэнһээ боложо, мүнгэнэй үнэ сэн буураа. 1988 онтой сасуулхада, эд бараанай болон түлбэритэй хангалгын сэнгүүд 2,6 процент ургаа, харин хүн зоной хангагдаагүй эрилтэ хэрэглэмжэнүүдэй ехэ болоһые хараада абаа һаа, эд хэрэглэгшэдэй дэлгүүр дээрэ мүнгэнэй сэн 7,9 процент буураһан болоно.

1990 оной эхеэр РСФСР-эй хүн зоной тоо 148,1 миллион болобо. Үнгэрһэн жэлдэ энэ тоонь 0,7 миллион хүнеөр олошороо гэхэ гү, али 0,5 процент ехэ болоо. 1988 ондо 0,6 процент байһан байгаа. Хүн зоной ургалта юундэ доошолооб гэбэл, түрэһэн үхибүүдэй тоо 185 мянгаар үсөөрһэн байна. Хүнүүдэй гээгдэхэ хэмжээн хубилаагүй.

1989 ондо РСФСР-эй ажалай нөөсэнүүдтэ 87 миллион хүн тоологдоһон, жэлэй туршада 0,2 миллионоор олон болоһон байна. Арадай ажахыда 75 миллион хүн хүдэлнэ. РСФСР-эй газар дээрэ жэлэй һүүлдэ 100 мянга гаран кооператив хүдэлжэ байба. 3 миллион шахуу хүн (хоёр газарта хүдэлдэг хүнүүдые оруулалсан) тэндэ хүдэлнэ. Тэдэнэр 27 миллиард түхэригэй продукци бүтээгээ (хангалга үзүүлээ).

1989 ондо промышленностьда ба барилгада 20 миллион гаран хүн-үдэрэй хүдэлмэриин саг алдагдаа. Ихэдээ үдэр бүри хүдэлмэриингөө газарнуудта 90 мянга шахуу хүн байгаагүй болоно. Республикын 34 региондо забастовконууд боложо, 1,2 миллион хүн-үдэр хүдэлмэриин саг алдагдаһан, 98 миллион түхэригэй продукци дутуу абтаһан байна. Энэ гээлтэ хоролтын 90 гаран процентнь Коми АССР-эй болон Кемеровскэ областиин предприятинуудта хүртэнэ.

Хүн зон хэрэглэмжын ниитын жасануудһаа 109 миллиард шахуу түхэригэй түлбэри болон хүнгэлэлтэнүүдые абаһан байна. Энэнь 1988 онойхиһоо 7 миллиардаар ехэ. Тэдэнэй хахад шахуу хубинь мүнгэн түлбэри болоно. 1988 онтой сасуулхада, хүн зоной мүнгэн олзо доход 40,7 миллиард түхэригөөр гэхэ гү, али 14,2 процент ехэ болоо. Хэрэглэмжын гаргашанууд 10,7 процент ургаа.

220 миллиард түхэригэй (розничнэ үнэ сэнгүүд) арадай хэрэглэмжын эд бараан, тэрэ тоодо: 66,8 миллиард түхэригэй эдеэ хоолой зүйлнүүд, 26,9 миллиард түхэригэй архиин зүйлнүүд, 124,4 миллиард түхэригэй эдеэ хоолой бэшэ эд бараан үйлэдбэрилэгдэһэн байна. Оборонно промышленностиие ондоо шэглэлтэй болгоходо оборонно һалбаринуудай предприятинуудта арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэ, бүхы промышленностиин предприятинуудтай сасуулхада, булюу түргэнөөр дээшэлээ. Эдэ предприятинуудта эд бараа үйлэдбэрилгын ургалта 11,5 процент болобо.

Хүнгэн промышленностьда үнэтэйшэг зүйлнүүдые бүтээлгэ ехэ болоо. Үнэтэй болгогдоһон эд бараа үйлэдбэрилгэ 13 процент нэмээ. Гэхэ зуура бэшэ эд бараа үйлэдбэрилгэ 1988 оной хэмжээндэ үлөөгдэһэн байна. Хүнгэн ба бүд нэхэлгын промышленностиин предприятинууд пумаажан, ноохон, торгон бүдүүдые, махрово полотенце, оймһо, хүүгэдэй колготко, плащ, хүүртиг, арһан, дараһан ба фетровэ гутал гаргаха жэлэй даабаринуудые дүүргээгүй.

Розничнэ эд бараанай эрьесын түсэб 101,8 процент дүүргэгдээ. 1988 онтой сасуулхада, тэрэнэй ниитэ хэмжээн 20,6 миллиард түхэригөөр (10 процент) ехэ болоо. Эд бараа худалдажа абаха розничнэ үнэ сэнгүүдэй дээшэлһэнэй эсэстэ эд бараанай эрьесын ургалтын 5 миллиард шахуу түхэриг, харин архиин зүйлнүүдые худалдаһанай эсэстэ 6,1 миллиард түхэриг абтаа.

Хүн зондо зарим эд бараанай ехээр худалдагдаашье һаань, эд хэрэглэмжын дэлгүүр дээрэхи байдал бэрхэшээлтэй байһан, эд бараанай талаар худалдан абагшадай эрилтэ хэрэглэмжэнүүд дүүргэгдээгүй байһан зандаа. 238 хото городуудһаа абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, шалгажа үзэгдэһэн гурбадахи һуурин тосхон бүхэндэ мяхан ба колбасагай зүйлнүүд, дүрбэдэхи һуурин тосхон бүхэндэ малай тоһон талоноор хубаарилагдадаг болоо. Кондитерскэ зүйлнүүд, саахар, гэршүүхын хүрпээ, үрэ жэмэсэй болон овощой зарим консервэнүүд, сай хомор байһан зандаа.

1988 онтой сасуулхада, үнгэрһэн жэлдэ колхозой дэлгүүр дээрэхи сэнгүүд 7 процент нэмэһэн байна.

Олохон янзын оёмол, трикотаж зүйлнүүд ба гутал таһалдалтайгаар худалдагдаа. Бүдүүдээр (илангаяа ноохон бүдүүдээр) худалдан абагшадай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангалгада илангаяа хүшэр хүндэ байдал тохёолдонхой. Гэрэй техникэ, телерадиоаппаратура, мебель, обой, саарһан, компакт-кассетэнүүд, механическа будильнигүүд, часууд, гальваническа зүйлнүүд, батарейнууд гэхэ мэтээр эрилтэ хэрэглэмжэнүүд хангагданагүй. Тамхинай зүйлнүүд, һургуулиин дэбтэрнүүд, парфюмерно-косметическэ эд бараан таһалдалтайгаар худалдаа наймаанда орожо байгаа.

Гүрэнэй, кооперативна худалдаа наймаанда ба колхозой дэлгүүр дээрэ 1989 ондо эд бараа худалдан абалгын дундуур сэнгүүдэй ургалта 102,9 процент болоо.

Гэр байра болон социально-соёлой һалбариин объектнүүдэй барилгада 41,5 миллиард түхэриг капитальна һомололго хэрэглэгдээ. Республикын арадай ажахын талаар һомололтонуудай ниитэ хэмжээндэ тэдэнэй хубинь 30 шахуу процент болобо. Бүхы янзын һомололтонуудаар 69,8 миллион дүрбэлжэн метр ниитэ талмайтай 1,2 миллионһоо дээшэ шэнэ квартира ашаглалгада оруулагдаа. Гэр байра бариха жэлэй түсэб дүүргэгдээгүй. Социально-соёлой объектнүүдые ашаглалгада оруулха түсэбүүд дүүргэгдээгүй. Газарай хүдэлэлгэһөө хохидоһон Армениин ССР-эй районуудта РСФСР-эй барилгын эмхи зургаанууд 1989 ондо дүн хамта 102,2 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүдые, 1,5 мянган һурагшадай һууритай юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудые, һургуулида ороодүй хүүгэдэй 140 хүнэй һууритай эмхи зургаануудые бариһан байгаа. 11,6 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд, 3,4 мянган һурагшадай һууритай юрэнхы эрдэмэй һургуулинууд, һургуулида ороодүй үхибүүдэй 700 хүнэй һууритай эмхи зургаанууд, 420 һурагшадай һууритай техническэ мэргэжэлэй һургуулинууд һэргээн заһагдаа. Гэбэшье хараалагдаһан жэлэй даабаринууд дүүргэгдээгүй.

РСФСР-эй һургуулиин эмхи зургаануудта 55 миллионһоо дээшэ хүн һурана, мэргэжэл шадабарияа дээшэлүүлнэ.

Хүн зониие медицинын талаар хангаха шэнэ түхэл янзанууд байгуулагдаа. Гэхэ зуура медицинын талаар хангалгада горитой хубилалтанууд болоогүй. РСФСР хүнүүдэй үбшэлхэ хэмжээгээр орон соогоо түрүүшын һууринуудай нэгые эзэлнэ. Республика дотор медицинын эмхи зургаануудые эм домуудаар, микрохирургическа зэр зэмсэгүүдээр хангаха асуудал шангаар табигдана.

1989 ондо 1,6 миллион гэмтэ ябадал бүридхэлдэ абтаһан байгаа. Энэнь урдахи жэлэйхиһээнь гурбанай нэгэ хубяар ехэ. Долоодохи гэмтэ ябадал бүхэн хүшэр хүндэ, гурбадахи иимэ гэмтэ ябадал бүхэн элирүүлэгдэнгүй үлөө.

Байгаали хамгаалха хэмжээ ябуулгануудта (тэрэ тоодо ой модоной ажахыда хэгдэдэг гаргашануудые оруулалсан) 8 миллиард шахуу түхэриг, тэрэ тоодо 1,7 миллиард түхэриг гүрэнэй капитальна һомололтонууд гаргашалагдаа. Байгаали хамгаалха ехэ объектнүүд ашаглалгада оруулагдаа. Гэбэшье экологическа байдал горитойгоор һайжаруулагдаагүй.

Республикын промышленностьда эрдэм-техникын түйлалтануудые нэбтэрүүлһэнэй ашаар үйлэдбэриин хэмжээнэй ба ажалай бүтээсын ургалтын гурбанай нэгэ шахуу хубинь хангагдаа. Бүтээсэ ехэтэй тон шэнэ техникэ үйлэдбэрилжэ, арадай ажахыда эльгээхэ талаар гүрэнэй захилаар хараалагдаһан хэмжээнүүд дүүргэгдээгүй.

1989 ондо РСФСР-эй газар дээрэ 16 миллион шахуу тонно түлишын-элшэ хүсэнэй нөөсэнүүд (условно түлишэдэ тоолоходо), 2,1 миллион тонно металл алмагдаһан байгаа. Материальна болон түлишын-элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдэй шухала зүйлнүүдые алмаха талаар эрид хубилалта болоогүй. Үйлэдбэрилэгдэһэн национальна доходто хабаадуулхада, элшэ хүсэ ба металл хэрэглэлгэ табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһанһаа удаанаар хороогдоно.

Промышленностьда гүрэнэй захилай ба сэхэ холбоо барисаанай ёһоор продукци эльгээхэ хэлсээтэ уялганууд 98,6 процент дүүргэгдээ. Хэрэглэгшэдтэ 6,5 миллиард түхэригэй продукци дутуу эльгээгдээ (1988 ондо — 5,0 миллиард байгаа). Предприятинууд болон нэгэдэлнүүдэй 19,7 процентнь хэлсээтэ уялгаяа дүүргээгүй.

1989 ондо промышленна продукци үйлэдбэрилгэ 1,4 процент, харин тэрэниие сүүдхэ бүри гаргалга 1,9 процент ехэ болоһон байна. «А» бүлэгэй продукциин ургалтатай сасуулхада, промышленностиин «Б» бүлэгэй продукциин ургалтын эршэ горитойгоор дээшэлһэн байна. Энэнь экономикын социальна шэглэлтэй бололгые харуулһан үнгэрһэн жэлэй шухала илгаа болоно. Бүхы дээрэ жэлэй туршада «Б» бүлэгэй продукциин ургалта 5,2 процент, «А» бүлэгэй — 0,3 процент болоо.

Ажалай бүтээсэ 3,4 процент дээшэлээ. Хүдэлмэрилэгшэдэй тооe хороожо, ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй ашаар, продукциин хэмжээнэй бүхы ургалта түйлагдаһан байгаа.

Материально-техническэ хангалгын эмхи зургаанууд оптово худалдаа наймаанай гуримаар 23 миллиард түхэригэй үйлэдбэриин-техническэ хэрэглэмжын продукци худалдаа, промышленна предприятинуудта 37,3 миллиард түхэригэй продукци худалдагдаа.

1988 онтой сасуулхада, агропромышленна комплексын продукциин ниитэ хэмжээн 2 процент ехэ болоо. 1989 ондо хүдөө ажахын ниитэ продукциие 4,7 процент ехэ болгохо гэжэ түсэбөөр тогтоогдоһон байгаа һаа, жэлэй туршада тэрэнэй хэмжээн оройдоол 1 процент ехэ болоо. Ниитын хүдөө ажахыда ажалай бүтээсэ 3 процент дээшэлээ. Колхоз, совхозууд 22 миллиард түхэригэй ашаг олзо абаа. Тэдэнэй ашаг урын хэмжээн 32 процент болобо.

1988 онойхитой сасуулхада, орооһото ургамалнууд, тэрэ тоодо шара будаа ба гэршүүхэ, саахарай свекло (фабрична), наран сэсэг ехээр суглуулагдаба. Гэхэ зуура барайгар, хартаабха, овощ, үрэ жэмэс багаар абтаа. Гүрэнэй нөөсэнүүдтэ 31 миллион тонно орооһон оруулагдаа. Энэнь гүрэнэй захилаар хараалагдаһанһаа 16,5 миллион тонноор (35 процент) бага болоно. Хара таряа, барайгар, ешмээн, обёос худалдалга хороогдоо.

1989 ондо республикын 15 регионуудай колхоз, совхо-

Совет орон дотор

БАТУМИ. Грузиин далайн пароходствын флодто шэнэ судна нэмээ. Сагай ямаршье уларилда тамарха арга олгохо мүнөөнэй навигационно түхеэрэлгээр судна хангагданхай. Электроникын туһаламжаар оньһон түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлмэри тухай шухала бүхы мэдээсэл абтадаг юм. «Давид Агмашенебели» гэжэ нэрлэгдэһэн судна тааруу зохид юм. Душтай ба санузелтай нэгэ хүнэй каютанууд, спортзал, видеосалон бии.

КАЛУГА. Түрэхэһөө хойшо инвалид байһан хүнүүд тушаа анхарал оролдолго гаргажа, арадай депутадуудай областной Советэй гүйсэдкомой гаргаһан шиидхэбэриин ёһоор иимэ хүнүүд городой ба район дотоорой транспортаар түлбэригүйгөөр ябадаг, кинотеатрнууд болон стадионуудта түлбэригүйгөөр ородог болонхой. Область дотор найман мянга шахуу хүнүүд иимэ хүнгэлэлтэнүүдые хэрэглэнэ.

ТАШКЕНТ. 2 мянган жэлэй түүхэтэй Ташкентын Шахристан гэһэн эртэ урданай райондо барилгын хүдэлмэри ябуулагдана. Узбекистанай Верховно Соведэй сессиин шиидхэбэреэр тус райондо хуушанай барилганuудые шэнэдхэн һэргээжэ эхилэнхэй. Энэ зорилгоор гүрэнэй —кооперативна «Ташкенттикланиш» нэгэдэл байгуулагданхай.

МОСКВА. Гүрэнэй түбэй театральна музейн үндэһэ һуурииe табигша А. А. Бахрушинай түрэһөөр 125 жэл һая гүйсэбэ. Тэрэнэй нэрые музей зүүжэ ябадаг. Онсо шухаг зүйлнүүдэй тус музей байгуулагшадта зорюулагдаһан экспозици эндэ нээгдээ. Москвада боложо үнгэрһэн «XX зуун жэлэй театр ба ородой соёл» гэжэ научно-практическа конференци ойн баярта баһал зорюулагдаһан байгаа.

ХАБАРОВСК. Гадаадын экономическа ажал ябуулга эрхилхэ эрхэтэй болоһон нютагай предприятинуудай болон үйлэдбэриин кооперативуудай хүтэлбэрилэгшэд США-гай Гарвардска университедэй һуралсалай программануудаар уласхоорондын худалдаа наймаанай нюусануудые шудална. Хабаровскын арадай ажахын институдай дэргэдэ нээгдэһэн хүтэлбэриин совет-американ һургуулида хэшээлнүүд һаяхан эхилээ. Хабаровскын ба Американ Портленд хотын хоорондо анда ёһоной холбоо барисаа тогтоһоной ашаар иимэ арга боломжо бии болоо юм.

ГРОДНО. Белоруссиин энэ хотодо поляк хэлэн дээрэ телевизионно дамжуулганууд хэгдэхэ болонхой. М. Огинскиин полонезэй аялга тус дамжуулгын уряа болонхой. Областиин поляк хэлэтэй хүн зондо «Неман дээгүүр» гэһэн хахад часай программа нэн түрүүн зорюулагданхай. Гэбэшье Польшын хилэ шадарай Белостоцко воеводствын олохон һуурин тосхонуудай хүн зон тэрэниие хараха аргатай юм. Харин Белостогой телевидениин хүдэлмэрилэгшэд Польшын газар дээрэ ажаһуудаг белорусуудта зорюулжа, иимэрхүү дамжуулганuудые эмхидхэнхэй.

ФЕРГАНА. Хойто Кавказай болон Алас Дурна хизаарай сэрэгэй округуудта, мүн тэрэшэлэн Номгон далайн флодто алба хэжэ байһан ферганагайхид гэрһээ таһаранги байһанаа энээнһээ хойшо мэдэхэеэ болихонь. Партиин областной комитет болон областиин гүйсэдком командованитай шефскэ холбоо барисаа тухай хэлсээндэ гар табяа юм. Түрэлхидэй солдадуудта ошолго, национальна концертнэ бригадануудай гастрольнууд эмхидхэгдэхэ, бусад хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэхэ байна.

ДОНЕЦК. Донбассай һурагшад жэгүүртэ ханинараа харууһан дороо абанхай. Байгаали хамгаалха талаар залуушуулай областной түбэй уряагаар областиин элдэб районуудта амидардаг элдэб янзын шубуудые үбэлэй эдэ һаранuудта бүридхэлдэ абалга соносхогдоо һэн. Үбэлэй хүшэр хүндэ һаранuудые дабахадань үхибүүд шубуудта туһална. Нуур сөөрэгүүдэй эрьенүүд дээрэ отогуудые түхеэр-

Арадай кандидадууд

…ЭЕЭ ОЙЛГОЛСОЖО ХҮДЭЛХЭДЭ...»

…КАПОВ — һунгуулиин Түбэй национально-тер-…дохи округһоо РСФСР-эй арадай депутадта …дэжүүлэгдэһэн дүрбэн кандидадай нэгэн мүн. …районой Цайдам нютагта 1952 ондо түрэһэн …адай гүрэнэй багшанарай институт 1972 ондо …районойнгоо Загастайн дунда һургуулида …һэн. Совет Армида уялгата алба гараа. …гын райкомой секретаряар, нэгэдэхи сек-…од, партиин Гусиноозёрскын горкомой таһа-…гаа. Удаань комсомолой обкомой нэгэдэхи …элжэ байһанаа партиин обкомой инструк-…номой Полит-гэгээрэлэй байшангай консуль-…на. 1988 онһоо КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой …аряар хүдэлнэ.

…гээгдэһэнһээ болоно, экономическа үндэһэн реформые бэелүүлгэ, демократи болон нюултагүй мэдээсэлгые үргэдхэлгэ ехэл бирагүй байна. Иимэ байдалһаа бусалтагүйгөөр гарахын тулада, минии һанахада, партийна комитедүүд хүдэлмэриин политическэ онол аргануудые хэрэглэдэг болохо ёһотой, мүн арадай депутадуудай Соведүүдтэ бүрин гүйсэд засаг үгтэхэ зэргэтэй. Гадна партийна ба гүрэнэй хүтэлбэрилгын органуудта залуушуулые олоор оруулха хэрэгтэй гэжэ һананаб.

— Кадрнууд тухай дайрабал, һүүлэй үедэ Сагановые, Потаповые Буряадтаа бусааха хэрэгтэй гэжэ байжа хүнүүд хэлсэнэ. Та ямар һанамжатайбта!

— Хойто Корейдэ байһан Владимир Бизьяевич Сагановые, Туркмениһээ Леонид Васильевич Потаповые заабол бусааха хэрэгтэй. Эдэмнай хүн зондоо хүндэтэй, нюуртайшье, бүтээсэтэй бэрхэ хүтэлбэрилэгшэд юм. Мүнөө Сагановые саг соонь бүридхэлдэ абангүй бэйжа, һунгуулиин окружной комисси хүн зоной дура гутаагаа. Владимир Бизьяевич дипломатическа хүдэлмэрилэгшэ боложо, ондоо гүрэндэ байгаашье һаа, Москвада прописка-тай, РСФСР-эй эрхэтэн зандаа үлэнхэй ха юм. Мүн лэ тэндэ прописка-тай, Москвада ажаһуудаг Колинченкые комисси бүридхэлдэ ямаршье хашалтагүйгөөр абаа бшуу. Хоёрдохёор, тэдэниие Буряадһаа ондоо тээшэнь абаашаха тухай асуудал хаана шиидхэгдээб гэжэ мэдэнэгүйбди. Нютагаймнай бэрхэ хүбүүдые абажа, ондоо республикын хүтэлбэриин органиие бэхижүүлхэ гээшэ угаа таагүй ябадал болоно ха юм.

— Комсомолой болон партийна комитедүүдтэ хүдэлхэдөө, үзэл сурталай хүдэлмэриин түлөө харюусалгатай ябаат, мүнөөшье ябанат. Новосибирскын партийна дээдэ һургуули дүүргэжэ, энэ талаар мэргэжэһэн байнат. Республикадамнай үзэл суртал хүдэлмэри ямар байдалтай гэжэ сэгнэхэбтэ!

— Нютаг бүхэндэ элдэб байдалтай юм аабза. Нэгэ тээ һайн, нүгөө нютагта тулюур гэхэ мэтэ. Бэшүүрэй район тухай хэлэбэл, бараг гэхэ байнаб. Тиихэ зуураа бүхы юумэн тэгшэ һайн гэхын аргагүй. Үдэр бүриин хүдэлмэридэ гаража байдаг элдэб асуудалнуудые абаһаар шиидхэжэрхихэнь бэрхэтэй. Гадна сагнайшье ондоо болоо ха юм. Гол шухалань гэбэл, хүн зонтой ходо уулзажа, тэдэнэй һанаа бодолые хүлгүүлжэ байһан асуудалнуудаар ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулха ёһотойбди. Тиимэһээ, республикын хэмжээгээр абажа хэлэбэл, энэ хүдэлмэриее үшөөл һайжаруулха, бүри нарин нугархайгаар ябуулха, үгэеэ ойлголсожо хүдэлхэ зэргэтэйбди гэжэ һанагдана.

— Ойлгуулламжын хүдэлмэри тухай жэшээ олохо гүт!

— Жэшээ болгон, СССР-эй арадай депутадуудые һунгалта һанаябди. Түрүүн манай районой малшан Цыбелма Бадмажапова дэбжүүлэгдээд, хэрэгтэй дуу абажа шадаагүй һэн. Эндэ бидэ дүршэлгүйдөө хэбди. Зүгөөр һүүлдэнь Жаргал Цыреновэй дэбжүүлэгдэхэдэ, районгомнай ажаһуудаг бусад яһатад дурэа гутангяар үгтөө бэлэй. Түрүүн буряад хүниие дэбжүүлээ хадаа мүнөө ондоо яһатаниие дэбжүүлээ гэлдээ агша. Һунгуулиин территориальна округтомнай аяар юһэн район ороно бшуу. Тиихэ мүртөө бусад районуудтамнай буряад хүнүүдэй дэбжүүлэгдэшоод байхадань, тэдэнтэй ондоо яһанай хүниие бү мүргэлдүүлээбди, адлил буряад хүниие дэбжүүлээд лэ, тэрэнээ һайса дэмжэхэ арга бэдэрэебди гэхэ мэтээр ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулагдаа бэлэй. Ушар байдалаа сэхэ руунь хүн зондоо ойлгуулхадамнай, тэдэ зүб ойлгожо, һунгалтын үдэр бултадаа шахуу өөһэдынгөө кандидадай түлөө дуугаа үгэһэн байна. Тиигэжэ Ж. Цыренов депутат болоо бэлэй.

— Танай округто дэбжүүлэгдэһэн кандидадууд булта эрдэмэй нэрэ зэргэтэй. Манай газетэдэ толилогдоһон багахан мэдээн сооһоо ойлгоходо, бусадтаа орходоо Та наһаараа залуунииинь болонот, гансаараа хүдөөгэй районда ажаһуунат. Тиимэһээ энэ тэмсэлһээ далтирнагүй гүт!

— Сэхыень хэлэбэл, огтошье далтирнагүйб. Харин минии байдалые булюу болгоһон ушар баримта болохогүй гү гэжэ һананаб. Эрдэмэй нэрэ зэргэ тухай гэбэл, би хүдэлмэриһөө һамшангүйгөөр кандидадай шалгалтануудые тушаажа, диссертаци бэшээд, хамгаалһан байнаб. Хоёрдохёор, наһаараа залуушье һаа, адлирхуу дүршэлтэйб гэжэ һананаб. Гурбадахяар, энэ округой арадай депутат хүдөө нютагта ажаһуугаа һаа, һайн бэшэ гү? Юуб гэбэл, энэ округтомнай хүдөөгэй гурбан район: Бэшүүрэй, Мухар Шэбэрэй, Тарбагатайн районууд ороно. Тиигээд Улаан-Үдын ори ганса Октябрьска район оролсоно бшуу. Һунгагшад энээн тухай өөһэдөөшье тухайлжа байгаа ёһотой.

— Өөрынгөө гэр бүлэ тухай хэдэхэн үгөөр...

— Эхин классуудай багша Нина Шернинсвна Будажаповагай бүлэдэ түрэһэнби. Бидэнэй бага байхада, эсэгэмнай наһа бараһан юм. Эжымни комсомолой болон партийна хүдэлмэридэ (дайнай жэлнүүдтэ) ябаһан байха. Гансаараа үлөөшье һаа, гурбан хүбүүдые хүн болгоо. Хоёр аханарни — инженернүүд юм. Гэр бүлэтэйб. Нүхэрни тоо бодолгын багша. Бидэ гурбан үхибүүдые хүмүүжүүлжэ байнабди...

— Хүбүүнтнай медальтай гэжэ дуулаа һэм, зүб гү!

— Зүб. Долоодохи класста һурадаг хүбүүмни үһанда шэнгэжэ ябаһан хүниие абарһанайнгаа түлөө медаляар шагнагдаһан юм.

— Һайнта даа. «КПСС-эй-зэргэдэ 50 жэлдэ» гэһэн тэмдэгтэ хүртэһэн эжытнай хүбүүдэйнгээ, тэрэ тоодо танай, мүн ашанарайнгаашье амжалтануудаар баясан байна ха юм даа. Һунгалтын урда тээхи тэмсэлдэтнай амжалта хүсэнэбди!

Б. ДАМБАРИНЧИНОВ
хөөрэлдөө хэбэ.

Ажалшадые хангалгада — үргэн харгы

«Бурятшвейбыт» нэгэдэлэй директорэй орлогшо Л. А. Аюшеева манай корреспондентын асуудалнуудта харюусана.

ҺАЙН ХЭМЖЭЭНҮҮД БА ХҮСЭЛНҮҮД

Асуудал: Любовь Анисимовна, нэгэдэлэйнгээ ажал тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгыт.

Харюу: Манай нэгэдэл гансал городто ажаһуугшадые хангадаг гээшэ. Тэдэниие оёдолой талаар хангахын тула 18 ателье хүдэлнэ. Тэдэнэймнай гурбаниинь — «Элегант», «Торжество», «Соболь» дээдэ разрядай ательенүүд юм. Эдэ гурбанда ямаршье орёо эсхэбэритэй, оёдолтой хубсаһан оёдог тула тэндэ эгээл уран оёдолшод, эгээл бэрхэ эсхэгшэд хүдэлдэг гээшэ. Тиимэһээ оюулһан хубсаһанай түлөө бэшэ ательенүүдтэ орходоо тэндэ ехэ мүнгэн түлэгдэдэг. Зарим захил хэгшэд ательегэй разряд мэдэнгүй, түлбэриин ондоо байхада, гайхадаг. Тэрэмнай хуу үндэһэтэй юм ааб даа.

Манай албанай эгээл ехэ гол зорилго, хэнэйшье мэдэһээр, зоной эрилтэ хэрэглэмжэ һайнаар хангалга болоно. Тиигэхын тула юу хэнэ, ямар оролдолго гаргана гээшэбибди гэжэ хөөрэхэ ушартай болоно хаб. Нэгэдэхеэр, үнгэрһэн жэлдэ нэгэдэлээрээ шэнэ гуримаар хүдэлдэг болоо һэмди. Тодорхойлходо, календариин улаан бэшэ бүхы үдэрнүүдтэ үглөөнэй найманһаа үдэшын найман болотор зониие ханганабди. Энэмнай ганса эхэнэрнүүдһээ бүридэдэг ажалша коллективүүдтэ бэлэн бэшээр түйлагдадаг гээшэ. Тиимэшье һаань, зониие хангалга һайжаруулхын түлөө иимэ шэнэ гуримаар ажалаа эмхидхэдэг болоолди даа.

Асуудал: Зоной ямар хубсаһанда, ямар моододо дуратайе уридшалан мэдэхын тула ямар хэмжээнүүд абтадаг бэ?

Харюу: Эндэ оёһон зүйлнүүдээ олондо харуулхын тулада тусхай зал хэрэгтэй юм. Гансал «Элегант» ательедэ жаахан залтай һэмди. Тэрэмнай багадажа, зобоодог һэн. Тиимэһээ «Элегантаяа» һая ехэ залтай «Берёзка» ательегэйнгээ (Павловой нэрэмжэтэ үйлсэ) байшанда нүүлгээ һэмди. Тиин бүтээн гаргадаг продукцияа олоной урда дэлгээхэ аргатай болообди. Сэхыень хэлэхэдэ, энэ залнайшье багашаг. Ехэхэн хэмжээнэй юумэ хэхэ гэбэл, хүгжэмэй училищиин концертын зал шэнги уужам залнуудые арендээр абажа туршаха гээбди.

Саашань хэлэхэдэ, тээсгэн түрүүшынхиее аукцион үнгэргөөбди. Нэгэдэлнай өөһэдын туршалтын цехтэй юм. Тэндэмнай дээдэ гарай модельернүүд одоол зохёохы горитой хүдэлмэри хэдэг гээшэ. Тэдэнэрэй эдэбхитэй хабаадалгын ашаар ателье бүхэмнай эгээл моодноор, гоёор оёгдоһон хубсаһа хунар худалдан абагшадай анхаралда табиһан байна. Тэндэмнай гоё будөөр оёгдоһон плати, костюмһаа эхилээд, арһан дэгэл хүрэтэр дурадхагдаа һэн.

Жэшээлхэдэ, халтар хара үнэгэнэй арһаар оёгдоһон дэгэлэй түлөө 5500 түхэриг эриһыемнай, 6 мянган түхэригөөр абаха хүн байгаа бэлэй. Ялагар хургы торгоор оёгдоһон 150. түхэриг сэнтэй хэдэн платиимнай сэн 320 түхэриг хүрэтэр дээшэлүүлэгдэһэн байха юм. Богонёор хэлэхэдэ, ниислэл хотымнай эхэнэрнүүдтэ аукцион ехээр һайшаагдаа, һонирхогдоо. Бүхыдөө тэрэ һайнаар үнгэрөө гэхэ хэрэгтэй. Иимэ хэмжээ ябуулга саашадаашье үнгэргэгдэдэг байха.

Асуудал: Любовь Анисимовна, оёдолшод, болон хубсаһа хунар эсхэгшэдэйтнай мэргэжэл шадабаринь хэр гээшэб?

Харюу: Бэрхэ мэргэжэлтэд манда олон. Дээдэ разрядай ательенүүдтэ дээдэ гарай мэргэжэлтэд хүдэлдэг. Тэдэмнай жэлһээ жэлдэ өөһэд хоорондоо конкурснуудые үнгэргэдэг, мүрысэдэг заншалтай. Бэрхэ бэрхэ оёдолшодоймнай бүтээлнүүд республикаһаа гадуур үнгэргэгдэдэг выставкэнүүдтэ табигдадагшье байха. Жэшээлхэдэ, буряад оёдолшодой бүтээлнүүд Саппорода 1987 ондо харуулагдаа һэн. Тиихэдэ хоёр зүйл ВДНХ-да табигдаа. Энэ талаар үнгэрһэн жэлдэ ехэ баяр манда болоһон юм. Ушарынь гэхэдэ, 5-дахи ательегэймнай эсхэгшэ Елена Анатольевна Кежинова хубсаһа эсхэгшэдэй Бүхэроссин конкурсдо амжалтатайгаар хабаадажа ерээ һэн. Залуу эсхэгшэ Жаргал Доржиевнай (эрэшүүлэй хубсаһа оёдог) хубсаһа эсхэлгээр ёһотой инженернэ хүдэлмэри харуулжа, дипломдо хүртэһэн байна. Эдэнэрэй түйлаһан амжалтада туршалгымнай цехэй оруулһан хубита ехэ юм.

Асуудал: Шэнэ, 1990 ондо, шэнэ ямар хангалга хүн зондо дурадхагдаха гээшэб?

Харюу: Энэ жэлдэ арһа шүрбэһэнэй шэнэ цех нээгдээ, «Зима» гэжэ ганса ательемнай хаанаашье хүрэдэггүй гээшэ һэн. Шэнэ цехнай «Элегент» ательегэй хуушан байра соо түбхинөө. Сибириин хүйтэн уларилтай газарта дулаан хубсаһа оёдог газарнууд олон байха ёһотой ааб даа. Тиимэһээ иимэ цехэй талмай улам үргэдхэгдэхэ зэргэтэй.

Асуудал: Саашадаа ажал хүдэлмэриеэ һайжаруулхын тула ямар хүсэлтэй гээшэбта?

Харюу: Оёгдоһон хубсаһа хунараа зондо үргэнөөр харуулжа ерээд, һүүлээрнь наймаалха аргатай ехэ залтай болодог һаа гэжэ ехээр хүсэдэгбди. Тиихэдэ зоной хэрэглэмжэ гүйсэд хангахын тулада түүхэй эдээр — бүд, арһан гэхэ мэтээр дуран соогоо хангагдадаг һаа, гэжэ һанадагбди. Тэрээнгүйгөөр манай хүдэлмэридэ амжалта түйлагдахагүй ха юм.

…ралсалай шэнэ шатада

…ВАЛГЫН …ҮЛЭЭРХИ …ОЛНУУД

…дэ һурадаг байна. 8-дахи класста ороходоо, шалгалта барьдаг, тиигээд саашадаа жэлдээ 2 дахин шалгалта тушаадаг байна: математика, физикэ, ород хэлээр. Хэрбээ шалгалта барижа шадаагүй һаа, юрын һургуулида һураха болохо. Лицейн 10-дахи ба 11-дэхи классуудта институдай багшанар хэшээлнүүдые үнгэргэнэ. Физкультураяа институдай спортын зал соо үнгэргэдэг. Олон кабинедүүдтэ компьютернүүдые хэрэглэнэ.

11-дэхи класс дүүргэһэн шалгалтануудай дүнгөөр энэ институтдаа абтаха эрхэтэй. Мүнөө энэ лицейдэ тэндэхи микрорайоной үхибүүд һурана. Хожомынь ондоо городуудһаа үхибүүд институдай общежитидэ байгаад, һурадаг болохо юм ха.

Лицей дүүргэгшэдтэ саашадаа һурахада бэлэн байха. Манай республикын 4 институт баһал тиимэ лицейнүүдые нээжэ боломоор гэжэ һанагдана. Минии һанахада, хүдөө ажахын институт буряад интернат һургуули хоёр хоорондоо тааруу байжа боломоор.

Үхибүүдые багаһаань хариин хэлэндэ һургажа эхилхэдэ болохо гэжэ Москвагай 214-дэхи һургуулитай нягта холбоотой хүүгэдэй саад харуулба. Эндэ арадай аман зохёол хэрэглэһэн гоё һайхан хүгжэм наадыень һонирхобобди. Энэ саадта лингафонно кабинет бии. Һургуулиһаа англиин хэлэнэй багша ерэжэ, хэшээлнүүдые үнгэргэнэ. Дуунай, ритмикын хэшээлнүүдые баһал һургуулиин багшанар хэнэ.

Саадай үхибүүд һургуулияа һайн таниха болоно. Иигэжэ таһалдаагүй һуралсал хангагдана.

Багшын зохёохы ажал тухай уулзалгада хабаадагшад хөөрөө һэн. Багшын хүдэлмэри яһала хүндэ. Залуу багшанарта туһалха, мэргэжэл шадабариинь ургаха бүри нэрэ зэргэнүүдые сагтань олгожо байха гэһэн һанамжа би зүбшөөнэб.

Үхибүүд өөрынгөө нютагые, хүн зониие, абари зан, ёһо заншал, түүхэ һайнаар мэдэхэ ёһотой. Тиимэһээ үхибүүнэй эхэ, эсэгэтээ, хүгшэн аба, эжытээ нягта холбоотой байхые багшанар хүсэнэ, оролдоно.

Үхибүүдые ажалда бага наһанһаа һургаха хэрэгтэй. Юундэб гэхэдэ, 8-дахи классай һүүлээр гурбан жэлэй туршада ПТУ-да һурахадаа, анхан һайнаар дүй дүршэл абажа шадаагүй дээрэһээ ажалдаа алдуунуудые гаргана.

Би манай республикын арадай эрдэм һуралсалай министерствын хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдөөб. Һаяхан манай һургуулиин директорэй орлогшо Ж. Ц. Гулгенов Улаан-Үдэдэ багшанарай мэргэжэлээ дээшэлүүлгын институтда һуража, шэнэ хубилалтануудые мэдэжэ ерээ. Тиихэдээ манай республика дотор һургуулинуудта яһала һайн хубилалтануудай болижо байһан тухай хөөрөө һэн.

Манай багша С. Р. Балданова-гай хүтэлбэри доро бидэ мүнөө һургуулиингаа 75 жэлэй ойдо бэлдэжэ эхилээбди. Совхознай теле-түхеэрэлгэ абажа үгэхэнь, компьютернэ класс нээгдэхэ.

Ямаршье ажалда хүн хүдэлөө һаа, һургуулитай али нэгэ талаараа холбоотой байдаг гэжэ һанадагби.

М. ГАРМАЕВА,
СССР-эй арадай багша.

Комсомолой Буряадай обкомой дэргэдэхи Залуушуулай эрдэм-техникын талаар зохёохы ажал ябуулгын «Байгал» түбэй директор Александр Кузнецов Бэшүүрэй район ошохо машина бэдэржэ байгаа һэн. Бүтэшэгүй юумэн, бодолгүй, тэнэг ямаршьеб алдуу болоо гэжэ тэрэ этигэнэ. Шэнэ жэлэй урда тээ НТТМ-гэй «Байгал» түбэй директорэй орлогшо гэжэ мэдээжэ Г. Новокрещенных Ивалгын территориальна-һунгуулиин 806-дахи округһоо РСФСР-эй арадай депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн байгаа ха. Шадамар бэрхэ байһаараа Топки тосхоной ажаһуугшадта тэрэ һайшаагдаа. Жэшээнь, онтохон соохи эдитэй шэдитэй хүндэл адляар, эндэхи һургуулиие богони болзорто компьютернэ класстай болгоһон байгаа бшуу.

Энээнһээ уламжалан хэлэхэдэ, Улаан-Үдын һургуулинуудай һурагшадта үгэхэ зорилготойгоор Москвагай эмхи зургаануудта хандажа, Александр Кузнецов эдэ компьютернүүдые «олоһон» байха юм. Новокрещенных тэдэниие өөрынхеэрээ хэрэглэбэ. Теэд гансашье энэ бэшэ. Албан тушаалаа нэгэнтэ бэшэ хэтэрүүлһэнэй, занаха, хашаха баримтануудай түлөө бүри нёдондо жэлэй ноябриин 30-да Новокрещенных гэгшые хүдэлмэриһөөнь гаргаха тухай захиралтада Александр гар табиһан байна.

«Сибирь» совхозой директор Г. Сизых Александрые хайрлана, теэд тэрээндэ юугээршье туһалха аргагүй: коллектив шиидхэнэ ха юм. Нэгэдэхеэр, Новокрещенных гэгшэ хожомынь барилгын материалнуудаар туһалхаб гэжэ найдуулна, харин хоёрдохёор, зоной урда буршажа байхань аягүй бшуу. Окружной комисси Новокрещенных гэгшые кандидадуудай бүридэлһөө гаргахаяа яаранагүй. Юуб гэбэл,

Һунгалтын урда тээхи тэмсэлһээ

МАНДАТ АБАХЫН ТҮЛӨӨ — НЮДЭ БАЛАЙГААР...

Новокрещенных ехэ яаралтайгаар бүридхэлдэ абтаа гэжэ мэдэрхэ ёһотой болоно бшуу.

Эдэ бүгэдэ тухай Александр сэдьхэлээ хүдэлгэн хөөрэнэ. Тэрэнэй үнэн зүрхэнэй хөөрөөе шагнажа байхадамни, һаяхан болоһон хөөрэлдөөн һанаандамни ороо һэн.

Ивалгын районой Хурамша тосхондо дүтэ шадар оршодог хонишодой байрада Россин арадай депутадта кандидат С. Аюшеева ажаһуудаг.

— Программа соогоо ямар асуудалда гол анхаралаа хандуулхаб гэжэ хэдэн үдэшэ һуужа бодожо үзөөб,— гэжэ тэрэ программаяа бэшэһэн хуудаһануудые эшэһэн янзатайгаар харуулна.— Наһатай хүнүүдэйшье, залуушуулайшье һанамжануудые шагнааб. Хангалгын ба худалдаанай управлениин начальник мандадай түлөө намтай адли оролдожо байгаа юм. Асуудалнуудые министрнүүдтэй түргөөр шиидхэхын тула депутадай мандат намда хэрэгтэй гэжэ тэрэ хэлэнэ. Харин энээнэйнь һүүлээр би хүнүүдтэ юу хэлэхэ болонобиб? Министрнүүдые нюдэндөөшье хараагүйб гэжэ гү?

Гайхалтай юумэн болоно! Нютагайхидтаа һайн мэдээжэ нэгэ кандидадта һунгалтын урдахи тэмсэлдэ өөрыгөө аршалан хамгаалха гээшэ өөртөө найдаһан ябадал гэжэ һанагдана. Тиихэдэ түбэгтэйхэн шалтагаанаар хүдэлмэриһөө һаял гаргагдаһан нүгөөдэ кандидадынь зааханшье аягүйрхэнгүй һунгалтада илалта түйлахые эрмэлзэнэ. Угайдхадаа окружной комиссиин гэшүүдшье депутадай мандат абаха айхабтар ехэ хүсэлэнгэйнь урда тунхарина.

Һунгалтын урдахи кампанида хуби залагаа туршаха гэһэн заримшуулай олон тоото һэдэлгэнүүдые дура буляама шэнэ хэрэгэй юрын үзэгдэлнүүд гэжэ тооложо болохоор ааб даа. Теэд ехэрхүү зангаа хүндэгдэһэн хүнүүдэй бээдээ найданги байһаниинь, демократиин хурса гэрэл тээшэ ехэ хүсэтэйгөөр яарадаг байһаниинь тиигүүлнэгүй. Тиин эндэ эмхидхэгшэдэй бодолшье багсаагдана.

Түрүүн манай «кандидадта кандидат» ямар нэгэн гайхуулмаар ябадал гаргана. Жэшээнь, үлэсхэлэн байдал соносхоно. «Байгалые ариг сэбэр болгоё!», «Сэлэнгын ЦКК-е хааха эрилтэ табинаб!» гэһэн плакадуудые бариад, правительствын байшангай сонхын доро зогсоно. Улаан-Үдэдэ ноябрь һарада А. Лимаренко гэгшэ имагтал иимэ эрилтэнүүдые табяа һэн. Тэрэ долоон хоног соо зоной үмэнэ үлэсхэлэн хооһон байгаа, харин декабрьда арадай депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлхэ талаар суглаануудта бэлдэгдэһэн программатайгаар ябажа эхилээ һэн. Теэд богони саг соо үлэсхэлэн байгаа юм гү, али Байгалые сэбэр байлгахын түлөө тэмсэлшэдэ Буряадай ниислэлэй хүн зон үнэншөөгүй юм гү, али «командань» эндүүрээ юм гү, юундэшьеб Лимаренко кандидадуудай списогто ороогүй байха юм.

Хотоёо хайрлангүй, тэмсэхэ зэргэтэй болодог нангин хэрэг байдаг ааб даа. Энээниие би арсанагүйб. Түүхэ иимэрхүү олон жэшээнүүдые мэдэхэ. Үлэсхэлэн байдал соносхоод, занажа, айлган һүрдөөжэ эхилхэ ябадал һанаа зобооно. Тиихэдэл хуули буса ябадал гаргагдана бшуу.

Депутадуудай мандадуудые абахые хүсэгшэдэй олон байһаниинь, һунгагшадай һэримжэтэй, политическэ талаараа эдэбхитэй байлгань хадаа болохоёо байгаа һунгалтануудурушагта ябадал бэдэрээшэдһээ арадай ёһотойл депутадуудые бүри наринаар шэлэхэ арга олгохо бэзэ гэжэ найдуулна. Демократи социальна дэбжэлтэ лаб хангаха зэргэтэй, теэд өөрыгөөл мэдээжэ болгохые хүсэдэг хүнүүдые хангаха үүргэ дүүргэдэг болоогүй һаань, һайн һэн.

...Тингэжэл Саша Кузнецов Бэшүүрэй районой «Сибирь» совхоз ошохо машина бэдэржэ ябаһан байгаа ха. Замынь дүтэ бэшэ, хэдэн зуугаад километр, харин шангахан хөөрэлдөөн болохо зэргэтэй.

А. РЯБОВ.

Буряадай АССР.

(1990 оной февралиин 3-най «Советская Россия» газетэһээ абтаба).

ТАСС · АПН ХИЛЫН СААНАҺАА

Великобританиин Коммунис партиин түүхэдэ Генеральна секретаряар эхэнэр хүн түрүүшынхиеэ һунгагдаба. Болоһон һунгалтын дүнгүүдээр 33 наһатай Нина Темпл (зураг дээрэ) 7500 гэшүүдтэй КПВ-е хүтэлбэрилдэг болоо. Тэрэ урдань партиин хэблэлтэй холбоое хүтэлбэрилдэг байһан. Һүүлэй 14 жэлэй туршада Великобританиин Коммунис партиие хүтэлбэрилжэ байһан 62-той Гордон Макленнаниие тэрэ һэлгэбэ.

ДЭЛГҮҮРЭЙ ЭКОНОМИКЫН ХАРАА ШЭГЛЭЛ

БЕРЛИН. Социальна ба экологическа хүгжэлтын шэглэлтэйгээр дэлгүүрэй экономикын хараа түсэб ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй үзэмжэдэ табигдаба. 200 гаран элитэ ехэ эрдэмтэд, мэргэжэлтэд, комбинадууд болон томо ехэ предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд тэрэниие зохёолгодо хабаадаһан байгаа.

Правительствын этигэмжэтэ Вольфрам Краузиин һанамжын ёһоор, дэлгүүрэй экономико хүгжөөһэнэй ашаар ГДР-эй экономикые һайжаруулжа болоно.

Дэлгүүрэй экономико хүгжөөхэ талаар түрүүшын алхамууд энэ жэлдэ хэгдэхэ юм. Машина бүтээлгын, хүнгэн ба хүндэ промышленностиин 10 комбинат шэнэ эрхэ байдалда хүдэлжэ захалха. Тэдэ 155 предприятиие нэгэдүүлнэ. Эндэ 230 мянга гаран хүн хүдэлдэг байна. Эдэнэр ороной индустриин үйлэдбэрилһэн бүхы продукциин 12 процентые гаргадаг юм. Хараалагдаһан түсэбүүдэй бэелүүлэгдэхэ аргатай байһые тэдэнэр өөһэдынгөө дүй дүршэлдэ шалгаха, туршажа үзэхэ байна.

Дэлгүүрэй экономикодо орохо гээшэ юрын хэрэг бэшэ. Тон хүндэ байха юм гэжэ хараа бодолой авторнууд тодорхой үрэ дүнгүүдые түйлаагүйшье һаа нюунагүй. Дэлхэй дээрэхи сүлөөтэ дэлгүүр дээрэ ГДР-эй экономикын арга боломжонуудые дээшэлүүлхын тула ажал хэрэгүүдээ һэлбэн шэнэлхэ, тэрэнэй эхин үедэ наада захань 50 миллиард хариин гүрэнүүдэй валютын марканууд хэрэгтэй болохо. Гэбэшье иимэ ехэ мүнгэ зөөри мүнөө дээрээ үгы байһаар. ФРГ туһалха аабза гэжэ ехэтэ найдана.

ХОЛБОО БАРИСААГАА БЭХИЖҮҮЛХЭ

ТОКИО. Советскэ Союзтай холбоо барисаагаа али бүхы талаарнь бэхижүүлхэ шухала гэжэ Урда Корейн хүтэлбэрилхы шэнэ нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн мэдүүлбэ. Ороной гурбан политическэ парти энэ шэнэ нэгэдэлые байгуулха тухай хэдэн үдэрэй урда тээ соносхоо һэн. Ниилүүлэн нэгэдүүлхын түлөө демократическа партиин (ДПВ) урдын түрүүлэгшэ байһан Ким Ен Сам Сеулда үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, СССР-тэй харилсаа холбоогоо һайжаруулхын түлөө политическэ хараа шугамые эдэбхитэйгээр дэмжэхэб гэжэ мэдүүлээ. Юундэб гэхэдэ, энэ ушар Корейн хахад арал дээрэхи түгшүүрилые һуларуулха байна.

Мүнөө Москва ошохые түхеэржэ байнаб. Энэ ушар нёдондо жэл тиишэ ошожо ерэһэнһээмни тад илгаатай байхаар хүлеэгдэнэ гэжэ тэрэ хэлээ. Энэ ушар Советскэ Союзтай холбоо барисаагаа хүгжөөхын тула Урда Корейдэ һайн арга боломжо олгохо байна гэжэ хүтэлбэрилхы нэгэдэлэй ударидагша тэмдэглэбэ.

Тэрээнһээ гадна, бусад социалис оронуудтай, нэн түрүүн хүршэ Хитадтай холбоо барисаагаа Сеулай үргэдхэхэ байһыень Ким Ен Сам урялаа.

ТУШААЛҺАА БУУБА

СОФИ. Болгариин правительство четвергын үдэшэ тушаалһаа бууба гэжэ БТА агентство мэдээсэнэ.

Правительствын тушаалһаа бууха тухай гүйлтатай бэшэгые НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Георгий Атанасов НРБ-гэй Арадай суглаанай Түрүүлэгшэ Станко Тодоровто барюулба гэжэ эндэ тараагдаһан мэдээсэл дотор тэмдэглэгдэнэ. Үргэн ехэ национальна үндэһэ һуури дээрэ правительствые эмхидхэн байгуулха шухала гэжэ бодомжолһонһоо правительство тушаалһаа бууба.

ШАНГУУД БАРЮУЛАГДАА

МЕХИКЭ. Совет-мексикын «Наґдал» гэжэ уран һайханай фильмые зохёон бүүлгагшадта олгогдоһон Мексикын Киноискусствын академиин шангуудые барюулалга Мексикэдэхи СССР-эй посольство соо болобо. «Ленфильм» студиин ба Мексикын национальна кинопродюссерна компаниин хамтын хүдэлмэри үнгэрһэн жэлэй эрхим һайн картина гэжэ тоологдоо. Эрхим һайн сценариин, гоёон шэмэглэлгын, хубсаһа хунарай түлөө шангуудаар тэмдэглэгдэһэн байгаа. Энэ киноленте бүхыдөө 21 «ариэлейн» гэхэ гү, али шангуудай найманда хүртэбэ.

Совет кинодраматург Валентин Ежов, Мексикын режиссер Серхио Ольхович, уран зураашад Борис Бурминстров болон Габриэла Роблис фильмые зохёон бүүлгалгада хабаадаһан байгаа. Хуби заяанайнгаа үйлөөр Мексикэ ошожо, эндэ хоёрдохи Эхэ ороноо олоһон ород эдир хүбүүнэй хүшэр хүндэ хуби заяан тухай хөөрэһэн энэ картинада мэдээжэ совет актернууд Дмитрий Харатьян, Лев Дуров, Леонид Куравлев, Борис Токарев гэгшэд наадаһан байгаа.

АГУУ ИЛАЛТЫН 45 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

«АЖАЛГҮЙ БАЙЖА ШАДАХАГҮЙБ»

Городой больницада эмшэлүүлжэ байтараа би үшөө нэгэ габьяата ветеран, морин сэрэгшэтэй уулзашаһан байгааб. Тэрэнэй намтарые сэрэгэй архивай данса, баримтанууд сооһоо мэдэхэ һэм. Хяагтын райондо түрэһэн Дондоп Гендунович Очиров мүнөө Улаан-Үдэдэ ажаһуудаг.

Далан дүрбэтэй гэхээр бэшэ, морин сэрэгшын шаб гэмэ шанга бэетэй, үгөөр хомор, илангаяа өөр тухайгаа хөөрэөд орхихогүй.

Гэбэшье Байгалай үмэнэхи нютагай морин сэрэгшэд тухай ном бэшэжэ байһыемни мэдэхэдээ, алдарта гвардейскэ морин сэрэгэй корпусой ветеран байһанаа дуулгаба. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнһаа Улаан-Одоной, Алдар Солын III шатын орденуудтай, «Шэн зоригой түлөө» хоёр медальтай, бусад шагналнуудтай бусаа һэн. Ажалайшье түлөө шагналнуудтай. Ажалайн стаж 50 гаран жэл болонхой. Партиин зэргэдэ 40 гаран жэлдэ жагсана. Фронтдо коммунист болоһон юм. Бүхы дайн соогуур тагнуулшанаар, байлдаанай эгээл урда шугамда алба хээ.

1-дэхи гвардейскэ морин сэрэгэй корпусой бүридэлдэ гитлеровскэ фашистнуудтай тулалдаһан Д. Г. Очировай дайшалхы намтарынь архивта олоһон минии мэдээнүүдээр гүйсэд гэршэлэгдэнэ. Гэхэтэй хамта тэрэнэй нэрэ, обог, түрэһэн газар гэхэ мэтэнь зарим тэды хазагайруулагдаһан, Шэтын облвоенкомадаар албанда дуудагдаһан Дандон Дандагович гэжэ бэшээтэй байгаа. Тиимэһээ би тэрэниие Петровск-Забайкальскын райондо түрэһэн гэжэ тоолодог һэм. Харин мүнөө эрэлхэг баатартай тушаан боложо, нюураараа ушархадаа, зүб нэрыень мэдэбэб, намтарыень бүри тодорхойлжо абабаб.

Дондоп Гендунович Хяагтын райондо түрэһэн байна. Удаань түрэлхидынь Үнгөө гол дээрэ оршодог Петровск-Забайкальскын леспромхозой участогта зөөбэ. 50 гаран жэлэй саана тэндэ түрүүшынхеэ ажалда ороһон юм. Хүдэлмэришэд үбэлдөө модо отолхо, мүльһэн харгыгаар модоёо гол тээшэ уруудан абаашаха, хабар, зундаа тэрэнэ Үнгөө, Хёлгоор Сэлэнгэ хүрэтэр урадхуулха.

1937 онһоо 1940 он хүрэтэр Забайкалиин сэрэгэй округто морин сэрэгэй полкдо алба хэбэ. Һайн улаан сэрэгшэ байһан хүм гэжэ Дондок Гендунович хэлэнэ. Хүбшэ соо хүдэржэһэниинь туһалаа, харин эмээл морёор бүри багаһаа ябажа һураһан байна. Тиимэһээ мориной оодороон соогуур һэлмээршье сабшажа, буугаа̀ршье буудажа бэлээр һураа һэн. Командирнууд шанга эрилтэ табиха.

Албаяа дүүргээд, хүбшэ соохи участогтаа бусаба. Сугтаа модо отололсоһон зарим нүхэдынь мүнөөшье тэрэ багаар, Хохотуй һууринда ажаһуудаг. «Мүнөөшье заримдаа уулзажа хөөрэлдэдэг, урданайхяа дурсадагбди... Дайнай хоёрдохи үдэр армида татагдаа һэм. Энэ удаа дүрбэ үлүүтэй жэл соо гимнастёркоёо тайлангүй ябаха хуби тудаба.

Манай морин сэрэгэй частиие Забайкалида бүридүүлээд, 1942 оной эсэстэ эшелондо һуулгаад, фронтдо ябуулба. Калуга ерэбэбди. Эхэ ороной ниислэл энэ байнал гэхээр. Фронтшье хажуудамнай, 51-дэхи морин сэрэгэй дивизиһээ ерэһэн бидэниие һүниндөө буулгамсаараа подразделенинүүдээр хубаажархиба. Намайе, миниие нютагайхид хяагтынхид Бато Баинзуров, Михаил Курикалов гэгшэдые, Буряад ороной бусад хүбүүдые 1-дэхи гвардейскэ морин сэрэгэй корпусой тагнуулшадай эскадрондо оруулба.

«Түрэл нютагтаа бусажа ерэхэ хуби бултанда тудаагүй. Нютагайхид сооһоом тэрэл Бато Баинзуров, Михаил Курикалов, мүн үшөө хэдэн зон мэндэ ажаһууна. Намдал адли дайшалхы шагналнуудтай. Советскэ Союзай Геройнууд, генералнууд П. А. Белов, В. К. Баранов гэгшэдэй удаа удаагаар командовалһан 1-дэхи гвардейскэ морин сэрэгэй корпусто алба хэһэндээ омогорхохо эрхэтэйбди»,— гэжэ үнинэй морин сэрэгшэ хэлэнэ.

Газетын статья соо нүхэр Очировай гаргаһан бүхы баатаршалганууд тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэхэнь хүшэр. Гэбэшье шагналай хоёр хуудаһан соо оруулагдаһан зүйлнүүдые эндэ дурадхая. Дайшалхы захиралта дүүргэн, Очиров дайсанай эзэлһэн газарта харагдангүйгөөр дүтэлөөд, 8 станкова пулемёт, 3 миномет, танкнуудые усадхадаг 2 үхэр буу. мүн ябаган сэрэгэй батальон болохоор дайсанай сэрэгшэдые лаблан ажаглажа абаба. Тиигэжэ полкын урда табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ туһалаа һэн. Энээнэй түлөө тэдэ Алдар Солын III шатын орденоор шагнагдаба.

Хожомынь бүри хүшэршье даабаринуудые дүүргэһэн байха. Иимэ нэгэ жэшээ. 1943 ондо Киевһээ хойшоо жараад модоной газарта Днепр мүрэнэй эрьедэ гараһан байна. Очировай ороһон тагнуулшадай бүлэг заатагүй «хэлэ» барижа асарха захиралта абаһан байна. Фашистнууд үдэр, һүнигүй мүрэнэй эрье зайлган буудажа байгаа. Яагаад нүгөө эрьедэнь гараха арга бэдэржэ, хоёр үдэрэй туршада өөрынгөө эрьеһээ адаглаба, шэнжэлбэ. Тиин таатай нэгэ забһар олдобол даа. Зургаан хүн һүниндөө бэеэ нюун, мүрэниие гаталбад. Фашис офицерые гэтэжэ баряад, өөрынгөө штабта асаржа шадаһан байна. «Тиихэдээ Днепрые хоёр дахин гаталһан болоноб: түрүүн тагнуулшадтайгаа, удаань — ниитэ добтолгын үедэ манай часть тэрэ үедэ польско дивизитэй хамта дайлалдаһан байна. Днепр тухай дурасхаални»,— гээд, Д. Г. Очиров Улаан Одоной орден намда харуулба. Дивизи дотор гаргаһан захиралтаар энэ орденоор шагнагдаһан юм.

Ямар баатаршалга гаргаһанай түлөө эдэ орденуудта хүртэһэн тухай шагналай хуудаһануудые би СССР-эй оборонын министерствын түбэй архив соо олоо һэм.

— Дайн уташье, хүндэшье байгаа гүб даа. Бүхые хөөрэхэнь хэсүү. Житомир абалсааб, һандаргагдаһан һууринуудые сүлөөлэлсөөб. Фашис нохосууд хүн зониие али зэргэ һүрдөөгөө гээшэб. Илангаяа Карпадай саанахи Украинада хуторта ороходош, залуушуулынь хоргодонхой, хүгшэдынь һалганан: «Алахатнай гү?»—гэжэ һураха юм. «Амгалан ажаһуугты, манай дайсад бэшэ ха юмта»—гэжэ бидэ урдаһаань энеэхэ юмди.

Польшодо нэгэ концлагерь сүлөөлөөбди. 300 украин эхэнэрнүүд тэндэ байһан байгаа. Хүл дээрээ арай тогтоһон араг яһанууд. Немецүүд тэдэниие хооһоор модо бэлэдхэлгэдэ хүдэлүүлдэг байгаа.

Эдэ мэтые хараад, дайсанда зэбүүрхэл, үһөөтэй болоһон доо, айха гээшые огто мэдэдэггүй болошонхой заримдаа ябахаш. Тагнуулда нэгэтэ гарабабди. Нэгэ һууринда мүлхиһөөр дүтэлхэдэмнай, фашистнууд архидажа байба. «Нохойнууд үшөө архидаха гү! — гэжэ командирнай шүдөө зуугаад хэлэбэ.— Бултыень эндэ бутаргажа хаяхабди». Бидэнэр арбан хоёр хүн байгаабди. Үсөөншье һаа, добтолоод, баһал арбан хоёр дайсадые автомадаараа буудажа унагаагаабди. Бэшэнь тэрьедэжэ үгы болоо. Гэбэшье полкын командирай захиралта дүүргэн, нэгэ «хэлэ» бариад, штабта асараа һэмди.

Элдэб лэ байдалда орохош. Нэгэ добтолгын үедэ манай полк урагшаа холо түрүүлжэ гарашаба. Харин хүршэнэр гээгдээ. Арадамнай фронтын шугам дахин ниилээд, бүһэлэлтэдэ орошобобди. Найман сүүдхэ соо зүг бухэнһоо добтолһон дайсантай тулалдаад, булигдаагүй бэлэйбди. Өөһэдынхидтэй холбоогоо таһарааагүйбди. Һомо хэрэгсэлнүүдые, эдеэ хоолые самолёдһоо манда хаяа. Эдэ байлдаануудай үедэ минии эрхим нүхэр — казах яһанай Алтыбеков алуулшоо һэн. Тагнуулда ехэ найдамтай нүхэр байгаа. Энэшье улаа хоюулаа дайсанай эзэлдэг газарта орожо, бүхы юумэ хадуужа асаад, бусалгандаа дэмы табигдаһан һомондо дайруулшаһан юм. Тагнуулай үедэ тодорхойлһоноо командиртаа элидхээд, һөөргөө бусажа, нүхэрөө хүдөөлөө һэм. Бүһэлэлтэһөө өөһэдынхидтөө гараһан хойномнай бидэниие орден, медальнуудаар шагнаһан байна.

Олон нүхэдни дайнай үедэ хосороо даа, харин би юундэшьеб бүтэн гарасалдадаг байгааб. Оройдоол хоёр дахин шархатааб, тиихэдээшье хүнгэхэнеер, үе мүсэеэ гэмтэнгүй. Хүбшэдэ хүдэлһэн, агнаһамни ехэ туһатай байгаа. Дайсаниие мэхэдээ оруулжа шадахаш. Хэрэгтэй болоходонь хэндэшье харагдангүйгөөр жалга, бургааһан соогуур һэмээхэнээр гулдиран, дайсанда дүтэлөөд, гэнтэ добтолхош. Тагнуулда иимэ шэдлабари илангаяа хэрэгтэй. Зүб лэ мүнөө һургуулида элдэб наада эмхидхэжэ, хүбүүдые сэрэгэй дүршэлтэй болгоно. Хүбүүд хэзээшье Эхэ ороноо хамгаалха шадалтай байха ёһотой.

Дайнай эсэстэ Одер мүрэниие гаталалсааб. Илалтые Дрезден шадар угтаад, май һарын һүүлээр манай частиие Будапешт эльгээһэн байна. Тэндэһээл 1945 оной ноябрь һарада албанһаа табигдаа һэнби.

Хэды хүндэ хүшэр байгаашье һаа, амгалан байдалһаа үлүү юумэ байхагүй. Дайнай һүүлээр Цырен-Хандатай золгожо, айл болоо бэлэйбди. Зургаан үхибүүднай булта ехэ болонхойнууд, ажалша задарюун зантай. Ехэ хүбүүн Юрий Агаарай Сэрэгэй Хүсэнүүдэй инженер-майор, Забайкалиин сэрэгэй округто алба хэдэг. Дашамнай Улаан-Үдэдэ ажаһуудаг, 1-дэхи классай электровозой машинист. Данзан — шүдэ аргалдаг врач. Дабаа-Самбу инженер-металлургаар хүдэлдэг. Долгоржап басагамнай—баһа инженер, бага Долгорма басаган дунда һургууляа дүүргээд, Хойто-Байгалай райондо үйлэдбэридэ хүдэлнэ.

Дондок Гендунович 40 гаран жэл соо газар ажалда ябаа. Нэгэдэхи классай тракторист, комбайнер.

— Эдэ жэлнүүдэй туршада хэды шэнээн газар хахалаа юмбиб,— гэнэ Дондок Гендунович.—«Шэнэ болон боро газар ашаглаһанай түлөө» медальтайб. Газар ажалда ехэ шуналтайб. Бүхы түхэлэй трактор, комбайнууд дээрэ хүдэлһэн байхаб. Пенсидэ гараад, газар дээрээ ажаллангүй байхань ехэл хүшэр байгаа. Үшөө гурбан жэл соо звеное даагшаар ябааб. Һүүлдэнь фермэдэ орожо хүдэлөөб. Тэндэшье ажал барагдаха юм бэшэ. Юрэдөө, ажалгүй хүн байжа шадахагүйб.

Мүнөөнэй гэр бүлын, хамтын подряд, арендэ арадай ажахые хүгжөөхэ гол замуудай нэгэн гэжэ Дондок Гендунович тоолоно. Ажахын тоосооной бригадада мүнөө ажаллаха аргагүй болоһоноо үнинэй механизатор ехэ шаналана.

— Хүгшэнтэеэ хоюулаа мүнөө хүдэлдэгшьегүй һаа, ехэ голхордог, гутардаггүйбди. Городто ажаһуунабди. Арбан гурбан ашанар, зээнэртэй болонхойбди. Тэдэнэйнгээ ерэхэдэ, баһа хүхихэш. Амгалан лэ байг дэлхэй дээрэ,— гэжэ ветеран сэжэлынгээ гүн соо хадагалжа ябаһан бодолоо мэдүүлээ бэлэй.

С. ХАНДАЖАПОВ,
дайнай ба ажалай ветеран, СССР-эй Журналистнуудай холбооной гэшүүн.

ХОТО ХҮДӨӨГЭЙ ҺОНИН

ОЙН БАЯРАЙ БЭЛЭДХЭЛ

Республикымнай үнинэй һургуулинуудай нэгэн, Баргажанай районой Шитханай дунда һургуули 115 жэлэйнгээ ойн баярые эдэ үдэрнүүдтэ тэмдэглэхэнь.

Урдань энэ һургуули Шитханай классна училищи гэжэ нэрэтэй байһан юм. Училищиин түрүүшын багшанар Александра Гантимурова, Елизавета Мерзовецкая, санаартан Георгий Кузнецов гэгшэд байһан юм. Училищиие даагшаар Ванисати Исидорович Шубин олон жэлдэ ажаллаһан байдаг.

Октябриин революциин һүүлээр эхин һургуули болоо һэн. 1949 ондо долоон жэлэй, 1968 онһоо дунда һургуули болгогдоһон байна. Дунда һургуулиин түрүүшын директорээр Василий Васильевич Попов удаан саг соо хүдэлһэн юм.

Һургуулиин багшанар болон һурагшад энэ ойн баярые үндэр дээрэ хэмжээндэ угтахын тула бэлдэжэ эхилэнхэй.

И. БАДМАЕВА.
Баргажанай район.

ТЕЛЕФОНУУД ТОДХОГДОНО

Хяагта хотодо нэгэ мянган телефонууд хүн зоной гэр байрада, эмхи зургаануудай байшангуудта тодхогдонхой юм һэн. Шэнэ АТС ашаглалгада тушаагдажа, үшөө 2 мянган телефон ажаһуугшадай хэрэглэмжэдэ тодхогдохоор хараалагдана. Дайнай инвалидууд ба ветерануудай гэрнүүдтэ телефонууд нэн түрүүн табигдаха юм.

Арбан табан жэлэй туршада районой хэлхеэ холбооной албанда заһабарилагшаар хүдэлдэг Александр Бато-Очирович Ванчиков, арбаад жэлдэ кабельщигаар хүдэлдэг Владимир Тубденович Битухеев гэгшэд хүн зоной гэр байрануудта мүнөө дээрээ 500 шэнэ телефон тодхоод байна.

Е. АЛЕКСАНДРОВ.

Спорт

ШАНДААҺА ШАНГАТАН

Гиир үргэлгөөр республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн хоёр үдэрэй туршада Гусиноозерскын ГРЭС-эй спортивна комплекс соо болобо. Буряад ороной 8 районой табяад гиир үргэгшэд энэ мүрысөөндэ хабаадаһан байгаа.

Загарайн районой гаһар хүсэтэйшүүл командаараа амжалта туйлаба. Железнодорожно болон Сэлэнгын районуудай түлөөлэгшэд шангай һууринуудта гараһан байха юм.

Спортсменүүд 6 шэгнүүртэ мүрысэбэ. Спортын мастернууд Владимир Цуркан, Сергей Леонов, нэгэдэхи разрядтай Алексей Хойаржанов (бултадаа Шэнэ-Бэрээнһээ), Гусиноозерскһоо спортын мастер Прокоп Хохлов, «Забайкалец» гэжэ спортын клубай залуу атледууд Базар Будаев, Николай Бабаилов гэгшэд Буряадай АССР-эй чемпионуудай нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Гиир үргэлгөөр РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө энэ намар үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ түгэс бэлэдхэжэ шадаха байһанаа гусиноозерскынхид харуулба. Гэбэшье энэ ехэ мүрысөөндэ эртээнһээ бэлэдхэл хэхэ зэргэтэй.

Б. МИРОМАНОВ.

АГЫН БОКСЕРНУУДАЙ АМЖАЛТА

России Федерациин автономито округуудай аха наһанай эдиршүүлэй дунда боксоор ехэ мүрысөөн һаяшаг холын хойто зүгэй Ханты-Мансийск хотодо үнгэргэгдэжэ, олоной һонирхол татаба. Манай Ага нютагай эдир боксёрнуудай мүрысөөндэ хабаадалсаһаниинь угаа һайшаалтай. Округыемнай түлөөлһэн 4 эдир боксёрые энэ мүрысөөндэ абажа ошоһон байнаб. Бүхэроссин мүрысөөндэ гурбан хүбүүднай яһала һайнаар хабаадажа, гурбадахи һууринуудые эзэлээд, бронзо медаляар, Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба.

Шандалиин дунда һургуулиин һурагшад Баатар Дугаржабон, Цыден Ракшаев гэгшэд тус-тустаа 52 ба 57 килограммай шэгнүүрнүүдтэ мүрысэжэ, һайхан арга дүрэтэй, илалта тээшэ эрмэлзээһэн спортсменүүд боложо ябаһанаа гэршэлбэ. Гэхэтэй хамта Агын хоёрдохи дунда һургуулиин һурагша Лёва Гергенов 54 килограммай шэгнүүртэ наадахадаа, баһал хэдэн илалта туйлажа, гурбадахи һуури эзэлээ.

Мүрысөөн ехэ һонирхолтойгоор, олоной хабаадалгатайгаар үнгэргэгдөө. Эдир боксёрнуудта тусхай олон шангууд барюулагдаа. Шэгнүүр бүхэндэ илалта туйлаһан боксёр, тэрэнэй тренер мүрысөөнэй эмхидхэлэй комитедэй зүгһөө 100 түхэриг мүнгөөр шагнагдаа юм. Тиихэдэ, гурбан эрхим судьянар баһал мүнгөөр урмашуулагдаа. Тэдэнэй тоодо бишье оролсожо, 100 түхэриг шанда хүртэһэн байнаб. Зүгөөр тон шухалань гэхэдэ, автономито округуудай эдир боксёрнууд болон тэдэнэй тренернүүд хоорондоо уулзажа, ажабайдал, һуралсал, нютаг нугынгаа һонин тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдэжэ тараа. Саашадаа энэ мүрысөөн заншалта болохо юм.

Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ,
тренер.

ТОБШОХОНООР

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. РСФСР-эй Арадай эрдэм һуралсалай министерствын үбэлэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Челябинск хотодо дүүрэбэ. Улаан-Үдын 15-дахи СПТУ-гай һурагша Андрей Хамуев 1500 метрэй зайда урилдахадаа, 4 минута 7,1 секунда саг харуулжа, 96 хүнэй дундаһаа табадахи һуури эзэлээ.

А. Хамуевтай хамта энэл училищиин һурагша Алексей Тарасов России суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, эдэ үдэрнүүдтэ эдиршүүлэй дунда хүнгэн атлетикээр СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үбэлэй мүрысөөндэ хабаадахаяа Липецк хото ошобо.

ХОККЕЙ. Бүмбэгэтэй хоккейгээр республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө 28-дахи мүрысөөндэ авиационно заводой «Забайкалец» гэжэ спортклубай команда онсо шалгарна. Авиационно заводойхид ээлжээтэ хоёр наадандаа Шэнэ-Бэрээнэй «Зенидые» 7:3, Дээдэ-Тайлсын «Урожай» командые 3:0 тоотойгоор шүүгээ.

«Урожай» өөһэдынгөө елүүр дээрэ урагшагүйдэбэ. Түрүүлэн «Мелиораторта» 5:6, удаань Кабанскын районой Селенгинск һууринай «Сэлэнгэдэ» 3:6 тоотойгоор шүүгдэбэ. Шэнэ-Бэрээндэ «Зенит» Хориин «Наран» командые 12:3 тоотойгоор илаһан байгаа.

Республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ нёдондо жэлэй республикын чемпионууд — «Забайкалец» болон «Сэлэнгэ» команданууд бүхы уулзалгануудтаа шүүгээд, түрүү һуури эзэлжэ ябана.

М. БОРИСОВ.

АГААР, УҺАН СЭБЭР ГҮ?

Улаан-Үдын агаар, январь һара соо үнгэрһэн үеынхитэй сасуулхада, муухай бодосуудаар элбэг гэжэ тодоруулагдаа. Тооһон, углеродой бурма, фенол хэмһээ хоёр, азодой двуокись дүрбэ дахин ехэ болоһон байба.

Городой бүхы районуудта серын двуокись, сульфат, азодой окись нормо соогоо байгаа.

Хотын агаарые автотранспорт ехэтэ бузарлана. Октябриин Революциин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ проспектээр, Бабушкинай нэрэмжэтэ үйлсээр агаар илангаяа үлүүсэ бузарлагданхай.

ТЭЦ-эй дэргэдэ серын двуокись, углеродой бурма, азодой двуокись хэмһээ үлэһэн байна.

Шэнжэлэлгын дүнгөөр Гусиноозёрск, Хяагта, Северобайкальск городуудта тооһон, серын двуокись, углеродой бурма, азодой двуокись хэм соогоо байгаа.

В. ТАТАРНИКОВ,
Гидрометеобсерваториин Буряадай түбэй начальник.

МИЛИЦИИН ШЭНЭ ХУБСАҺАН

МОСКВА. Мэдээжэ модельер В. Зайцевай хүтэлбэри доро хүдэлдэг коллективэй зохёожо бэлдэһэн милициин зунай шэнэ хубсаһан Мосгорүйсэдкомой Дотоодын хэрэгүүдэй Главна управлениин хүдэлмэрилэгшэдэй үзэмжэдэ табигдаба.

Шэнэ хубсаһан урданайхида орходоо зохид, дэлхэйн олон оронуудай полицинхидай хубсаһанда адли, элдэб хэрэгсэлнүүдтэй.

Ниислэлэй хүн зон энэ зундаа шэнэ хубсаһа хараха. Москвагай милициин зарим подразделенинүүдтэ шэнэ хубсаһан туршалга гараха юм.

Москвагай, Московско областиин милици 1992 онһоо, 1994 онһоо ороной бүхы милиционернүүд шэнэ хубсаһа үмдэдэг болохо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ хубсаһан харуулагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

«ПРАВДА БУРЯТИИ» *Мүнөөдэрэй номерто*

Энэ оной февралиин 5-да Москвада КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум хүдэлмэриеэ эхилээ гэжэ мэдээсэгдээ һэн. Партиин XXVIII съездэдэ КПСС-эй ЦК-гай платформо Пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев Пленум дээрэ элидхэл хэһэн байна. Газетын мүнөөдэрэй номерой нэгэдэхи, хоёрдохи хуудаһануудта М. С. Горбачевой элидхэл толилогдобо.

«Ойлгоходонь туһална» гэһэн гаршаг доро А. Коротаевагай корреспонденци үгтэбэ. Улаан-Үдын Октябрьска районой һунгагшадай олонхинь дуугаа үгэхэ хүнүүдтэйгээ мүнөө болотор танилсаагүй, тэдэнэй намтарые, бэлиг шадабариень, тэдэнэй һунгуулиин урда тээхи программыень мэдэхэгүй байна. Партиин райкомой байшанда районно Соведэй арадай депутадта кандидадай клуб нээгдэнхэй. Эндэ арадай депутадта кандидадуудта, тэдэнэй этигэмжэтэ нюурнуудта туһаламжа үзүүлхэ үүргэтэй.

Зэдэдэ партийно-ажахын эдэбхитэдэй һургуули хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байна. Партиин үзэл сурталай хүдэлмэриин таһагые даагша Г. Цыренов энэ һургуулиин түрүүшын хэшээл тухай «Районой эдэбхитэд һурана» гэһэн гаршаг доро толилогдоһон корреспонденци доторoo бэшэнэ. Энэ хэшээл дээрэ Арендэ тухай хуули тухай хөөрэлдөөн болоо.

«Нацинууд хоорондын харилсаан: шиидхэгдэхэ асуудалнууд ба һанамжанууд» гэһэн ниитэ гаршаг доро инженер-барилгашан П. Степановай «Минии арад тухай гомдолтой үгэнүүд» гэһэн статья толилогдобо. Хубилган шэнэдхэлгын ашаар общественнэй ажабайдалда шэнэдхэлгын амисхаалай үзэгдэдэг боложо байгаашье һаа, олон ондоо, шиидхэгдэхэ ёһотой тэрэ тоодо национальна асуудалнууд гарана. Буряад орондо звенк арадай ерээдүй тухай шиидхэхэ ёһотой асуудалнууд гарана. Энээн тухай, тэдэниие шиидхэхэ арганууд тухай статья дотор хэлэгдэнэ.

Газетын дүрбэдэхи хуудаһанда толилогдоһон Э. Сосновскаягай статья уншагшадай анхарал татаха. Эндэ публична библиотекэнүүдэй жасын байдал тухай хэлэгдэнэ. Мүнөө библиотекын жасада байһан номууд таарамжагүй байдалһаа боложо хосорно, зарим ушарта хулгайлагдана, тэзд шэнэ номууд нэмэжэ ороногүй,

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30 — «120 минута». 9.35 — «Амар сайн, хүгжэм!». 10.05 — «Васька» —3 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 12.25 — «Дэлхэйе тойрон» — альманах. 13.25 — Соносхолнууд, мэдээсэл. 13.30 — Время. 14.00 — Арадай уран бэлигэй телепрограммануудай «Һолонго» гэһэн уласхоорондын VIII фестиваль (Шри-Ланка). 16.30 — «Прелюдия» — баримтата фильм. 17.00 В. Кондинскиин выставкэдэ. 18.00 — И. С. Бах. Ари. 18.25— Хүүгэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 19.25 — Соносхолнууд, мэдээсэл. 19.30 Время. 20.00— «Бидэ ба экономико». 20.50— «Васька» — 3 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 22.00 —Время. 22.30 — Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.40 — Энеэдэ, нааданай үдэшэ. 00.35 — «Я помню руки матери моей» — баримтата фильм.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Кристаллнууд тухай. 9,35, 10.35 —Физикэ. 9-дэхи класс. 10.05, 11.05— Немец хэлэн. 11.35, 12.35 — Хүгжэм. 5-дахи класс. 12.05— «Манай саад». 13 05 — «Хождение по мукам» — уран һайханай фильм. 3-дахи сери. «Война». УЛААН-ҮДЭ. 17.30 — Манай айлшад. 18.00 — «Халаан» журнал (буряадаар). 18.30 — Байгал. 18.55 — «Микрофон хүдэлтэгдэбэ». Нютагай Соведүүдэй арадай депутадуудта залуу кандидадууд хабаадаха. 19.55 — «Шэнэ гуримаар ажахыгаа эрхилхэ». Өөһэдөө өөһэдыгөө хүтэлбэрилхэ ба өөһэдынгөө мүнгөөр өөһэдыгөө хангаха гуримда республикые шэлжэн оруулха талаар промышленна предприятинуудай директорнүүдэй нэгэдэлэй зохёоһон хараа бодол тушаа **3-36-80** ба **3-31-68** телефонуудаар асуудалнуудые табижа болохо. МОСКВА. 21.00 —«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15 — Баримтата фильм. 21.35 — Хүгжэмтэ абонемент. 22.15 — Баримтата фильм. 22.30 — «Амуланга» — уран һайханай фильм. 23.45 — Арадай аялга дуунууд. 24.00 — Баскетболоор Р. Корачой кубок. Эрэшүүл. ЦСКА — «Босна» (Югослави).

Кино, театрнуудта

Театр оперы и балета
Владыка джунглей — в 19.

Бурятский театр драмы имени Х. Намсараева
Ц. Шагжин. Будамшуу—в 19-30.

Русский театр драмы
Дон Хуан — в 19-30.

Бурятская филармония
ДК ЛВРЗ — концерт поп-группы «Мишень» (солистка Наташа Наджафова, г. Москва)— в 19.

«Дружба»
На златом крыльце сидели — в 9-40, Роман с камнем — в 11-20, 20-40, Спальный вагон — в 13-20, 15-10, 17, 18-50.

«Родина»
До первой крови — в 10, 16, Полет навигатора — в 11-50, 13-50 (удл.), 18-10, 19-50 (удл.), 21-50.

«Прогресс»
Красный зал — Полет навигатора — в 9-30, 11-20, 13-10, 15 (удл.), 17-20, 19-10, 21. Зеленый зал — Жизнь по лимиту — в 9-30, 11-10, 12-50, 14-30, 16-10, 17-50, 19-30, 21-10 (удл.).

«Эрдэм»
Смех и горе у бела моря — в 9-40, Чучело (2 серии)—в 11-20, 14, Жикина династия — в 16-20, 18, 20, 21-30.

«Октябрь»
Лиловый шар — в 9-40, В крайнем случае я тебе ничего не скажу — в 11-20, 16, 20-30, Любимый Раджа (2 серии)— в 13-20, 18.

«Восток»
Дикая собака Динго — в 15-30, И вся любовь — в 17, 19, 21.

«Байкал»
Из жизни Федора Кузькина (2 серии)— в 18, 20-30.

ДК «Текстильщик»
Две стрелы — в 18, 20.

НАШ АДРЕС:
670000, УЛАН-УДЭ
ул. Каландаришвили, 23.

Телефоны редакции: редактор—2-50-96, приемная —2-54-54, зам. редактора —2-68-08, зам. редактора —2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат —2-66-76; отделы: партийной жизни и пропаганды —2-60-91, 2-56-23; промышленности и строительства—2-61-35, агропромышленный—2-64-36, 2-63-86; советского строительства и быта—2-69-58; культуры и школ—2-60-21, 2-57-63; информации —2-34-05; переводов —2-54-93; писем и селькоров — 2-67-81; корректорская —2-33-61; выпускающие —2-35-95; собственные корреспонденты: п. Баргузин —91-1-44, г. Северобайкальск — 35-73, п. Хоринск —55-6-99, г. Закаменск —31-61, п. Кырен —91-9-79, п. Агинское—3-40-69. Директор издательства—2-37-32, бухгалтерия —2-33-77, вахта —2-56-62.

Газета выходит 300 раз в год. Объем 2 п. л. Индекс подписки газеты 50901.

Газета отпечатана ... канской типографии ... издата Бурятской ... ректор 2-40-45. Н-00321. Заказ №